

sufragiului universal
Lukács. În urma pro-
prietate de prim-ministrul Lu-
kács, guvernul a dăruit pe biroul ca-
merei proiectul sufragiului universal în
ziua de 31 decembrie din anul expi-
rat. Extragem din acela următoarele:
Cine va fi alegător?

Alegător va fi fiecare cetățean
ungar, care a împlinit anul al 30-lea
al etății, respective, dacă are o califi-
cație mai înaltă, anul al 24-lea. Ale-
gătorul trebuie să aibă locuință sta-
bilă de cel puțin un an în aceeași co-
mună. Funcționarii publici, învățătorii
sau indivizii, cari au absolvat școli su-
perioare, dacă au locuință stabilă, ori
sunt în funcțiune, sunt alegători eo
ipso. Asemenea e alegător acela, care
a absolvat clasa cea mai superioară
a unei școli medii sau a unui alt in-
stitut egal. Dacă cineva a absolvat 6
6 clase elementare sau alte clase e-
gale cu acestea și plătește dare de
stat, sau are concesiune de a purta
de sine industrie ori negoț, sau e ap-
licat la vre-o întreprindere sau pră-
vălie de industrie, dar nu ca ziler,
e aplicat la economia de câmp,
dar nu ca ziler, ci ca conducător de
lucru supraveghetor a lucrătorilor etc.
sau a fost militar ori jandarm și a
avut rangul de suboficer e alegător.
Cel ce știe scrie și ceti fără să
aibă estimoniu de 6 clase, acela nu-
mai atunci are drept de alegător, dacă
plătește dare directă 20 cor. Sau are
cel puțin 8 jugăre, arător sau vie.

Dacă a stat ca aplicat la o între-
nere în serviciul aceluiași stă-
5 ani. Cel ce nu știe scrie și ceti
numai atunci are drept de ale-

gere, dacă plătește cel puțin 40 cor.
dare directă sau are 16 jugăre loc a-
rător sau vie.

De clasa egală cu a 6 ele-
mentară se consideră, absolvarea cla-
sei a două a unei școli medii sau ci-
vile, respective absolvarea clasei a
treia de meserii sau a celor patru
clase elementare și două clase a școlii
de meserii, absolvarea unui curs
special industrial al statului etc.

Școlii egale cu școlile medii sunt:
școlile agronomice, silvanale, de mi-
nerit, de artă, pedagogiile, școlile su-
perioare, reale, militare și academia
marinară. De aplicație stabilă se con-
sideră timpul pe care la petrecut ap-
licatul la stăpânul actual sau ante-
cesor.

Dintre alegătorii actuali pe viitor
toți aceia, cari sunt luați în lista de a-
legător al anului 1913, au drept de vot,
dar numai în comuna unde locuiesc.

Cine nu va fi alegător?

Drept de alegere nu au: militarii
și jandarmii, membri poliției de stat
și a celei comunale afară de ofițerii po-
liției. Nu are drept de alegere, care
e alienat, e sub curatelă, trăește din
mila publică, locuiește sau a locuit în
azile publice, care au fost pedepsit
pentru beție în curs de doi ani, cel
puțin de două ori, care a fost pedep-
sit cu arest prin sentință judecătorească,
sau e închis pentru vre-un delict
sau a comis crimă din motive de
câștig, sau în contra patriei a atârnat,
sau a fost pedepsit pentru emigrare
și dela împlinirea pedepsei încă nu au
trecut 5 ani. Drept de alegere își
poate exercia numai acela, care e luat
în lista de alegător. Cei chemați la

deprinderi de arme nu pot exercia
acest drept.

Poate fi ales, cel ce e alegător și
a împlinit 30 de ani ai etății, știe
ceti și scrie și știe ungurește. Nu
poate fi ales deputat cine nu e ce-
tățean ungar; la care subversează
motive de incompatibilitate, care a
fost osândit pentru crime ordinare
mai mult de 3 ani, și care a fost o-
sândit pentru agitare în contra statu-
tului, ori a comis delict puni-
bile împotriva legii de emigrare și
dela împlinirea osândei n-a trecut încă
10 ani. De asemenea nu pot fi aleși
în același cerc de alegere juzii, pro-
curorii, protopretorii, pretorii, căpitanii
de poliție, prezidentul comisiei de
alegere, dacă a candidat între timpul
fixării alegerii și ziua alegerii.

Alegerea se face după cercuri.
Teritoriul și reședința acestor cercuri
le va stabili o altă lege. Cercurile de
alegere se vor fixa astfel, ca fiecare
comună mare, respective oraș să for-
meze o circumscripție, în caz când
alegătorii aceluia trec peste o mie.
Orașe cu alegători mai mulți vor fi
împărțite și mai multe circumscripții
și le va stabili comisiunea admi-
nistrativă și aproba ministrul de
interne.

Conscrierea alegătorilor o face
comisiunea administrativă, care ex-
mite o comisiune specială, ca să
facă listele trebuincioase. Cei ce do-
rese să fie luați în listele de alegă-
tori se prezintă înaintea comisiei, care
pe baza documentelor arătate, face
conscrierea. Cări sunt cunoscuți, că
corespund cerințelor legii, trebuie luați
în lista de alegători, ori s'au prezen-

La cele dinăi ritme călcarăm mai
nește, mai veni inima, vinele ni-se
rdă, inima ne bate mai cu putere.
ă veni pasul regulat, apăsut, capul,
irea ni-se obli și ne uitărăm iute de
rigul și vântul, care pe aici începea
iere.

Vezi la ce nu-ți ajută cântarea! Ce
e apoi că fiecare și-a adus cu sine „Ca-
de cântece“, la care Doamne mult
cris, cât eram laolaltă. La școală în-
em numai cântări nemțești. Melodia ne
la toate, dar încolo nu mai înțelegeam
Știam atât, că la tonul cutare avem
tăm pe a, la celalalt pe i, dar în
nu vorba e lucru de căpetenie la

ne-am bucurat apoi, când unul de
a elementară știa și cântece ro-
mâne de celea alese, cum se în-
rin școlii nu frunză verde și hai hai,
știu totuși prostii de pe sate. Natural, că
măce am învățat câteva de aceste, ne-am
apărat un cast de cântări cu tablă tari și
fabricat. În toată Dumineca scriam cu
vinoarea noastră românească cum da Dum-
ni, cu priceperea noastră de copii, cari
vorbele înalte înțelegeam numai jumătate,
ne creșter inima, că vezi și dela o
cantașă vom duce acasă cântece
cum pe la noi nu știe nime, cu români,
solu, trăistate, precum era plină la nea
viciu de a rășboiul cu turci

Dar deși nu înțelegeam tot, ce să spun în cân-
tec, simțiam totuși că e vorbă de lucruri
neobicinuite, care face să ne clocote sân-
gele, să ni-se aprindă obrazii și înțește
mănuțele acele mărunte, pe seama cărora
viitorul păstrează lucruri deosebite

— Drum bun, drum bun.

La dreptul vorbind nici prin minte nu
ne trece, că acest drum bun este nu salut,
ce publicul însuflețit îl trimite soldaților
viteji, apărători de țară. Nouă ni-se părea,
că acest drum bun e introducere la cântare,
care are tot atât de puțin înțeles, ca și
când s'ar pune acolo. Brum-brum, ori Bum-
bun, cum se obișnuiește a se introduce
muzica militară. De frații români apoi
Doamne cum ni-se rupea inima, că trebuie
să care în spinare un sac (ni-l închipuim, că
e cu grâu) și mai pe deasupra și cu armele
în mâni. Și totuși eram mândri, că vezi ro-
mânuț săraenul, deși e încărcat așa de grozav,
cu sacul în spinare, totuș n'are habar. Nici
în zi cu soare, nici pe ploaie, nici chiar
prin ninsoare nu se teme — după cum nu
ne temem noi aci.

— O să vedeți cum se va bucura și
dascălul cel bătrân, când i-om cânta cântările
aceste.

Trecărăm deodată la aceste cuvinte
gândurile ne transportărăm țară departe, pe
muceha asea de pădure, care acum o ză-
bina prin ceața tot mai rară a așezării.
Un singur om nu se mai vedea. Cățara

cioară se răziman într'un picior pe zăpada
albă și păreau așa în nemișcare de o neo-
bicinuită mărime. În mersul repede sub
tactul marșului, uitasem de mult de frig,
urechile, obrazii ne ardeau, iar degetele pi-
cioarelor se aflau în căldură și bine

Pe marginea drumului ne oprirăm
puțin, ca să ne stămpărăm foamea cu oa-
rabul de pâne, ce nu uitase nici unul a și-l
lua în buzunar, apoi pornirăm din nou:
Bravi ostași ai României...

Păcat, că și cu aceasta poezie eram
numai jumătate în curat. Nu ne intra în cap;
că de ce a trebuit să-l ducă pe sârmanul
soldat român la rășboiu: „an, este deja unul
împotriva la doi. Nu știm: Iosja bătaie fi
zice românește rășboiu din mo-
tivul acesta ne era neexp... ce va
face sârmanul ostaș la rășboiu. Află
deja unul care — țese.

Mergeam acum mai domol, ca
seala numai aici ni-se lasă cu putere în pi-
cioare. Vântul a încetat a mai suflă, ninsoarea
încă a trecut, iar la apus se ivi, la o spăr-
tură de nori, soarele ca un glob uriaș de
foc. Umbrele sării tremurau pe toate
de ultimele raze roșii ale
apusul. Am ajuns la ma
deodată cu seara. Aci ne în
sărmanul nostru ne trebuie p
— Țineți acum bine
ne putem totăini cu lupul

tat inaintea comisiei ori nu. Etatea se documentează cu atestat de botez. Cu privire la documentarea absolvirii clasei a VI-a elementară se vor da instrucțiuni speciale din partea ministrului de interne. Documentarea scrisului și cetitului se face inaintea comisiei, unde respectivul va citi din o carte tipărită, și va scrie dictando după model. Afară de înțeles se poate face această și în limba, carea se întrebunțează în massă în ținutul acela. Impotriva hotărârii comisiei se poate recura la comisiunea centrală. Pe teritoriul unui comitat alegerile se fac într'o zi. Candidatul trebuie să fie oferit de 100 de alegători. Formalitățile alegerilor sunt ca și până acum. Alegerea este publică (afară de Budapesta și orașele cu municipiu, unde e secretă) și se face cu graiul viu (surdo-muți prin scris). Se respinge votul, dacă n'are înțeles, dacă e legat de condiții, se poate explica în mai multe feluri și nu e precis pentru vre-unul dintre candidați. Alegerea secretă se face prin bilet închis în cuvertă specială, designată de ministrul de interne din hârtie întunecată.

Dela ziua publicării acestei legi în curs de un an toate alegerile electorale se vor face încă pe baza legii celei vechi.

După legea electorală în vigoare acum, din întreaga populațiunea de 19 milioane a Ungariei sunt alegători un milion și șapte zeci de mii.

După noul proiect electoral numărul alegătorilor se uscă la 1,868,172 votanți. va să zică, cu opt sute mii alegători mai mulți, ca după legea de până aci.

Aceasta ne dase acum iarăși prilej, ca să ne mai trezim din amorțeala, în care ne cuprinsese oboseala drumului îndelungat. Pe calea pădurii nici o urmă de om pământean. Ici-colo brânci de mărime deosebită se perdeau peste drum în hățășul de-a coaste.

— Se vină numai dacă ti sunt scumpe zilele.

Bidicărăm cu toții bătele în slavă. Păream așa patru pitici voinici, cari am plecat la luptă cu smei. De lup chiac n'aveam habar. Mai tare ne era frică de întunec, de pricolici, de Necuratul și în teama aceasta a noastră ne făcurăm în ascuns câte o sfântă cruce. Dar de lup? Povesteam de el, ca de cânele vecinului. Ba deria fiecare să-i iasă înainte, să-i tragem o sfântă bătaie. Ce-am ști apoi spune acasă, cum s'ar uita cu toții la noi! Așa ceva n'a făcut nici pădurarul, cu toate că el în pădure își petrece viața! Dașem câteva chiuituri prin pădurea binecunoscută, pe unde de atâtea-ori umblăram vara după bureți, dar numai glasul propriu vedea că ne răpădă de prin văile răslețe.

Frigul începu a se înăspri din nou, și Schipeau mii de stole și scumpe pe de-acupra. Înțineracul străveziu, ca îndepărtată a cerului și pământului. Graiul ne n'am mai cântat din

În numărul acesta de opt sute mii cetățeni, partea cea mai mare sunt locuitori ai orașelor mari, aplicați de ai statului, industrieși și comercianți.

Măsura censului ce s'a luat pentru agricultori s'a întocmit după raporturile ținutului locuit de maghiari, prin care numărul lor a crescut, pe când al nostru a scăzut. De exemplu, după legea electorală de acum au fost alegători maghiari 54.5% din totalitatea lor, iară români 16%. După proiectul cel nou, numărul alegătorilor maghiari crește la 60%, iară al românilor scade la 9.9%.

Artilerie ungurească. Deodată cu votarea noilor legi militare în schimb și-a căpătat și națiunea maghiară cadoul ei. Foaiă oficială publică decretul, prin care se înființază două regimente de artilerie honvezească, unul cu reședința în Budapesta, iar celalalt în Seghedin. Celelalte opt se vor înființa succesiv în toate orașele mai principale. Oficerii acestor noi regimente ungurești s'au recvirat dela artileria comună, iar o parte au fost reactivați dintre cei penzionați. Uniforma încă le va fi încurând gata, numai limba de comandă nu se știe care va fi? Dar artileria ungurească fiind, limba de comandă, încă nu poate fi alta.

Abdicarea ministrului de justiție Székely. Proiectul guvernului privitor la sufragiul universal între multe altele, a adus și o surprindere: abdicarea ministrului de justiție. În partidul guvernamental sunt două fracțiuni cari au rivalizat dela început una cu cealaltă. O fracțiune mică a

vale și din ce ne apropiam de capătul pădurii, ne apropiam de casă. Când am eșit din pădure norocoși clipea sub noi luminile de prin ochiurile de feresti ale caselor cufundate în întunerecul văii. Un sfânt cuvânt nu mai zicea nici unul. Acasă eram acum cu toată a noastre ființa, cu sufletul, care înainte tremura de emoție. În capul satului nu mai eram cei patru, era fiecare el cu inima lui deosebită, cu gândul lui la casa, ce numai nu răsărea dintre arborii sulegeți și nemișcați din noapte. La despărțire de abia câte un ușor servus ne veni pe buze, apoi o lua care încătrău, trind băta grea după el, adusă din hotărul Sibiiului. Inimă îmi bătea tare, căutam vorba, cum se încep, ce să zic? Cânele mă cunosc și veni să sară pe mine. Vedeam cum se uită cu toții de dinăuntru către ferastră, cercând se ghicească, că oare cine vine? Ușa se deschise. Au voit să zică ceva, dar lacrimile mă năpădiră deodată. Imi prinsei fața cu mâinile și mă oprisem în mijlocul casei, suspinând cât numai puteam. Spaimă mare mi cuprinsese pe toți. Mama mă prinse repede în brațe începu și ea a plânge cu hohot. Un cuvânt nu putea rosti nime. Într'un târziu numai mi veni mamei graiul și zise o ușoară mustrare către tată:

— Ce lipsă ai avut tu se înstreinezi copilul acest așa de mititel?

Oct. Prie.

guy
diferență
democratice, în
liber
Székely
Zsigmond și
Sârbi
Tisa. Catavasii,
Lugoj. proiectul votului uni-
versal amărat intereselor oligarhice.
Natural, că matadorii democrați au
tras din aceste consecvențele și au
părăsit partidul muncii. Altcum se a-
șteapta retragerea mai multora.

Correspondințe.

Venerată Redacțiune.

Ceva de necuprins În nr. 133 din «Unirea» la articolul din frunte «Correspondențe» am citit că oarecine susține că în Arad sunt 812 (65%) creștinoși maghiari gr.-catolici. Suma aci din 1907 și-mi cunoșc. poporului și de aceea nu mă pot destul mira că de unde a putut respectivul scoate cifra de 812. Nu 812, da nici 8 familii gr.-cat. maghiare de cunos. Toți greco-catolici originari din Arad sunt români și lor limba greacă în biserică nu le trebuie, nici nu le va trebui. Nu voiesc se mai ajungă iar starea aceea pocită de acum 200 de ani, (care a dăruit prin Bănat până pe la anul 60) când preotul liturghisea în limba slavonă și numai tipicul erpe limba românească. Așa în Liturgia, pârui la Buzău în anul 1702 se poate după ce sa săvârșește *agios* diacon mergând inaintea dzezi cei mari? *Voimeamă Preudstin voimeamă*, după ce se sfârșește Apostolul popa: *Mirati*, iară diaconul ză *Preudstin voimeamă*, cetețul Ale psalm Davidova, și cântând Aleh diaconul iea cădelnița cu tămâie viind către preotul zice: *Blagos, Vladico cadilo* și așa mai departe. Pentru așa ceva români nu se pot însufleți. Căci pentru aceea luptat și luptă ca să curățe din borică limbile străine și să se roage limba lor dulce românească, iar o una pe care nu o înțelege preotul! Apoi prin introduc limbei grecești chiar starea ac, am ajunge, — cu deosebire mai că tipicul va fi în o limbă stră iar limba slavonă ar fi înlocuită c greacă scoartă.

Când s'a înființat «Unirea» mâni c prin Bănat, scopul a lo, acela c se li-să deschidă calea și cultura prin biserică cultivându, limba (c atunci românii gemeau su ierarhii sârbească). Iată ce zicea episcopul Dobra dela Lugoj în cuvân-

*) Celce susține aceasta este urzită episcopie ungurești di Szabó Jenő, membru al Casei de sus, care pe toți căpi știu și ungurești îl conzideră eo ipso de credincioși hajdudoregheni. Va se zică în cei 812 din Arad e cuprins probabili și preotul. Red.

taea sa tinută in Blaj ziua de 28 Octombrie 1855 »sa se bucure națiunea română a căreia origine din străbuni romani, sf. Scaun roman și Augustisimul Imperator, precum mărturisesc documentele de ridicare a ierarhiei acesteia atingă bucurie toată ațic a recunoscut-o... la măsura... și înlocmai Apostolic și de cultura ei cea înțelesuală și spirituală îngrijat, nouă binefaceri, reactivarea adecă a Metropolei vechi și ridicarea altor două episcopaturi nouă a adaus».

Acum dacă se face abatere dela aceasta Unirea nu numai nu va mai fi îmbrățișată, ci din contră va fi considerată ca o piedecă a propășirii românilor în cultivarea lor înțelesuală și spirituală, și va fi urgisită și încunjurată ca o ciumă, care vrea să ne omoare naționalicește și să ne contopească cu alte popoare străine, în individualitate, străine la cugete și fapte străine în datini și moravuri.

Dar dacă se află și de aceia cari vreau să se roage într'o limbă lor necunoscută, apoi poftă bună, pe noi însă așa ceva nu ne poate încânta.

Iar celor ce susțin neadevăruri să nu uite că minciuna tot minciună rămâne, iese din gura ori și cui, și pe buzele înțeleptului chiar așa se potrivește ca veriga de aur în botul porcului.

Dr. Luca.

Moartea lui Spiru Haret.

Unul dintre cei mai de seamă bărbați ai țării românești, veșnicul ministru, de culte al liberalilor Spiru Haret a murit într'un sanator din București. A suferit mai de mult de cancer intestinal și boala i-s'a agravat în timpul din urmă în măsură, că a fost silit a se supune unei operații, în urma căreia a succombat.

Ilustrul defunct a fost regeneratoarea instrucției publice din Țara românească, bărbatul luminat, care a lucrat cu o îndârjire vrednică de toată admirația posterității, pentru ridicarea culturală și economică a țării sale. Îl deplânge azi presa românească fără deosebire de hotare și partid. Guvernul conservator a ridicat ședința Camerei în semn de doliu, iar în școli s'a suspendat instrucția pe două zile. A fost un om cinstit și — sărac, care a înțeles dărerile neamului românesc de pretutindeni.

Dumnezeu îl odihneasă în pace.

Note biografice.

Născut la Iași, în 15 Februarie 1851, Spiru Haret și-a făcut studiile în București, după care plecând în străinătate a obținut diploma de doctor în matematici la Paris. A fost profesor de mecanică la Universitatea din București până anul trecut (4 Martie), când profesorii inventori i-au sărbătorit retragerea din învățământ.

A fost în mai multe rânduri ministru al cultelor și instrucției publice, fiind socotit omul școlii.

Are mai multe scrieri științifice printre cari »Astronomia« de H. Cuietelet (traducere) »Cours de trigonometrie«, »Sur l'invariabilitate de grands axes des orbites planetaires«, »La mécanique sociale« etc.

În ultimul timp ilustrul defunct a publicat opera sa de căpetenie »La Mécanique sociale« apărută în limba franceză. În această monumentală lucrare dl Spiru Haret arată aplicabilitatea legilor mecanice la fenomenele vieții sociale.

De asemenea și diferite studii și instrucțiuni privitoare la învățământul în România. A fost ales membru al Academiei Române din 31 Martie 1892.

Noutăți.

Redacțional. *Tuturor colaboratorilor și cetitorilor foii noastre le poftim sărbători fericite.*

Consacrarea Episcopului de Lugoj. Aflăm, că la Anul nou ori la Botezul Domnului Excel. Sa Mitropolitul Victor va binevoi să îndeplinească consacraarea noului Episcop al Lugojului I. S. P. D. Dr. Valer Traian Frențiu. Amândoi P. P. S. S. Episcopi sufragani de Orade și Gherla vor asista la această consacraare.

Din Arhidieceză. *Victor Pop* practicant la oficiul arhidiecezan a fost numit actuar la oficiul arhidiecezan și notar la senatul școlastic arhidiecezan: iară *Ioan Precup* teolog absolvent a fost numit practicant la oficiul arhidiecezan.

Decorare. Cetim în Drapelul: Maj. Sa Regele a conferit întru recunoașterea meritelor câștigate pentru biserică și pe terenul vieții publice Rev. D. vicar capitular, prelat papal și preposit al capitolului gr. cat. de Lugoj *Ioan Boroș* crucea de comandator al ordinului Francisc Iosif cu steaua. Felicitările noastre.

Răscmpărarea felicitărilor. M. on. *Andrieu Vodă*, v. protopop onor. preot deficient în Ormeniș a dăruit 4 cor. fondului Masa studenților din Blaj.

Fondul cultural arhidiecezan a primit în dar dela dl *Vasile Morar* învățător în Ludoșul de Mureș 2 acții Arieșana, — emisiunea nouă în valoare de 200 cor.

Fondul preoților deficienți. Prin intrarea în vigoare a nouilor statute pentru fondul preoților deficienți arhidiecezani creșterea acestui fond încă a luat un avânt mai îmbucurător, ales prin faptul, că aproape taxele preoților se rețin din congruă și nu să adună creșterea din partea protopopilor, astfel se explică încassarea în decursul anului a sumei respectabile de peste 110 mii cor. În 1911 s'au dat apoi ca ajutoare preoților deficienți aproape 18 mii cor. iar restul văduvelor și orfanilor aproape 22 mii. La sfârșitul anului 1911 averea totală s'a ridicat la 300 mii cor.

Instalarea noului primat *Ioan Chernoch* a avut loc în 1 ianuarie în reședința primatială din Strigon. Cu această ocaziune s'au observat obicinuitele ceremonii, s'au cetit actele oficiale, după cari

s'a celebrat sf. liturghie, iar la urmă capitulul și-a depus omagiile. Noul primat e primit de întreagă presa maghiară-creștină cu mari simpatii.

O circulară binevenită. Episcopul român din Arad *Ignatie Papp* a dat de curând o circulară, în care face atentă preoțimea, ca la timp potrivit să clarifice pe aceia, cari în urma svonurilor de război își ridică depunerile de pe la institutele de bani, că depunerile la bănci nu sunt periclitare nici chiar în cazul unui războiu. Ba în primejdia războiului, mai siguri sunt banii în bănci, decât acasă la om. Episcopul a dat ordin ca circulara să fie cetită duminica credincioșilor în biserici.

Instituție folositoare. În ultimul circular metropolitan găsim raportul asupra dezvoltării reuniunii bisericesti de asigurare în cursul anului 1911. Credem, că va fi de interes pentru cetitorii noștri, dacă vom da câteva cifre din acest raport, spre a se vedea avântul ce a luat această instituțiune folositoare în mai puțin de 15 ani.

Valoarea realităților asigurate în neea anului 1911 au fost de 2 $\frac{1}{2}$ mil. cor. arătând o creștere aproape de 100 mii c. Pentru aceste s'au încassat 11,500 cor. premii, s'au plătit 1760 cor. reasigurări și 230420 cor. despăgubiri. Toate speșele de administrație de abia trec peste o mie cor. astfel, că în consecință și averea a crescut peste 12 mii cor. ridicându-să la sfârșitul anului la frumoasa cifră de cor. 113,952,91 fil.

Petrecere. *Societatea meseriașilor români din Blaj*, invită la producțiunea teatrală, ce se va ținea Miercuri la 8 Ianuarie crt. a doua zi de Crăciun.

Moartea ministrului de externe al Germaniei. *Kinderlen Waechter* ministrul de externe al Germaniei, a murit subit în Stuttgart la soru-sa, unde se duse, ca să petreacă sărbătorile Crăciunului. A fost lovit de o apoplexie a inimii. Cercurile diplomatice susțin, că repausatul ministru a fost un puternic razim a păcii europene.

Aviz. Îmi permit a le aduce la cunoștință iubitorilor mei pretini și cunoscuți că eu ziua de 10 Noembrie 1912, am fost întărit și trasferat din partea Prea Veneratului Ordinariat Arhiepiscopesc de Alba Iulia și Păgăraș, dela Buzásboesárd—Bucerdea grănoasă, la școala greco-catolică din Nagyenyed Aiud (Bakoci utca 83 sz). Totodată îi rog, ca din incidentul sf. sărbători ale Nașterii Dlui și a anului nou venitor, să primească urările mele de bine, la mulți ani! Asigurându-i apoi și pe mai departe de sincera mea dragoste, pretinie și stimă, am rămăs Nagyenyed—Aiud la 27 Decembrie 1912 Cu frățească și profundă inimă: *Iosif Marian*, învățător.

Posta Redacțiunii.

Hristos se naște. E prea târziu. Nu ne uita pe viitor.

Beiuș. Urmează.

Mai multora. Manuscrisele sosind după încheierea n-ului de Crăciun n'au mai încăput. Le vom publica însă pe rând, de cumva nu și-au perdut actualitatea.

V. în C. Aveți toată dreptatea: lipsa de informitate în cetirea pericopelor din Evanghelie și Apostol e bătătoare la ochi; știu cazuri, că în aceiași localitate fiind 2. biserici, s'au cetit Evangheliile și Apostoli deosebiți. Pentru delăturarea acestui neajuns »Cultura creștină« a publicat un »îndreptător bisericesc« pe anul 1913., care se trimite ca suplement tuturor fraților preoți. Cu ajutorul acestui îndreptar se va putea introduce uniformitate cel puțin în cetirea Evangheliilor din Dumineci, Sărbători și de peste săptămână și în cetirea pericopelor din Apostol: Îndreptarul mai cuprinde și alte inviețiuni folositoare din tipic.

Tipicul anului 1913 *)

— de Septimiu Popa. —

Luna lui Ianuarie.

1. *Marti. Tăierea împrejur a Dlui Is. Hs. și amintirea sf. Vasile cel Mare.* — Intreagă rânduiala acestei zile se face exclusiv din Mineiu, atât Luni seara, cât și Marti dimineața și Marti seara. — *La fericiri:* Mărire și acum, vers 2: »Rugul cel ce s'a împreunat... (Canonul mânecatului c. VI. tropariul ultim). *Catavasii:* »Fundul adâncului«. — Marti seara, după obiceiul mănăstirii sf. Treimi din Blaj, facem și Văhod.

4. *Vineri. Anticiparea ajunului Botezului Domnului.* — În această zi nici un fel de liturgie nu se face, ci *Vineri dimineața* facem, Măneatul zilei acesteia întreg din Mineiu, la care adaugem Oara I. a ajunului (5 Ian.) din Mineiu. Apoi *la oarele 10 a. m.* facem serviciul oarei III. și VI. din Mineiu, dela 5 Ian. *La oarele 3 p. m.* facem serviciul oarei IX. și a întipuitoarelor, din Mineiu dela 5 Ian., la care după rugăciunea »Preasfântă Treime« adaugem inseratul »Inainteserbării«, cum se arată la Mineiu, punând la Doamne strigat-am 3 ale inainteserbării »Cântările cele«, »Hs se arată«, »Râul păcii« — și 3 dela »mai mulți martiri«. Mărire și acum, și Stihovna: »Pământul etc. vezi în Mineiu în presara zilei de 5 Ianuarie. Tropariu: »Gătește-te Zăbuloane«.

În această zi nu mâncăm nici un fel de mâncare până la oarele 3 p. m., atunci, ieșind din biserică mâncăm carne și orice. — Iar călugării numai lapte și brânză.

5. *Sâmbătă. Inainteserbarea Botezului Domnului. Sâmbătă dimineața* mânecatul acestei zile întreg din Mineiu, cum se arată acolo. — *Liturgia* o celebrăm la timpul său a sf. Ioan Gură de aur, fără inserat, așa cum o celebrăm totdeauna. — *La fericiri:* Mărire și acum pe vers 2: »Izvorul nesticăciunii fiind tu« (2 Ian. Canon C. VI. trop. ultim). *Priceasna:* Lăudați... După liturgie se face sfințirea apei cea mare și — după obicei — se stropesc casele credincioșilor din întreagă parohia.

Sâmbătă seara. Inseratul îl facem la timpul său și nimic ale învierii nu cântăm, ci numai ale sărbătorii. La Doamne strigat-am, punem stihirile pe 8 și cântăm pe vers 2 aceste 4 sti-

hiri — repetându-le: Pe luminătorul nostru — Mântuitorul nostru dela serv — Curgerile Iordanului. — Vrând să mântuești — *Mărire și acum:* Plecatuți-ai capul. — Văhod cu tămâierul, Prohimenul zilei, Parimiile din Mineiu, ecteniile obișnuite, apoi Stihovna pe vers 2 a lui Anatolie: La râul Iordanului — Văzutute-au apele — Astăzi făcătorul — (cu stihurile prescrise) Mărire și acum vers 6: Pe soarele cel din fecioară... (vezi la Dupăcinarul cel mare, dela presara din 6 Ian. la Stihovna). *Tropariu:* În Iordan Botezându-te — și opustul. — *În această zi nu ajunăm, ci numai postim cu post regulat.*

6. *Arătarea Domnului.* Sărbătoare mare și deslegare la toate, ori în ce zi se va întâmplă.

Cu toate că, acum sărbătoarea cade pe Duminecă, nimic ale Învierii nu punem, ci Duminecă dimineața, la timpul său, facem Măneatul, așa cum arată Mineiul. Liturgia o celebrăm a sf. Vasile, cu cele trei antifoane a sărbătorii, cântând »Căți în Hristos« — *Apostol* Tit 2, 11. — *Ev. Math.* 3, 13. În loc de »Cuvine-se«, cântăm »Nu se pricepe toată limba — dar pe lung, pentru liturgia sf. Vasile. *Priceasna:* »Arătat-u-s'a darul«.

La mănăstirea din Blaj, e obiceiul să se facă mânecatul acestei zile mari în presara sărbătorii, împreună cu Dupăcinarul. La sate însă asta nu se poate face din cauză, că preotul în ajun umblă cu crucea. Acolo unde e parohia mică și preotul gata de timpuriu stropirea caselor — fără îndoială e recomandabil, să se facă după tipicul dela mănăstirea din Blaj. — În astfel de cazuri, să se urmeze tipicul însemnat la Bunavestire.

Duminecă seara: Inserat cu Văhod, întreg după cum arată Mineiul, iar din Octoih nimic nu punem.

13. *Duminecă după botezul Domnului, și amintirea sf. martiri Ermil și Stratonic.* Vers 2, Lumin. II. *Sâmbătă seara la Inserat.* La Doamne strigat-am, punem stihirile pe 10 și cântăm următoarele pe vers 2 din Octoih — Celui mai înainte — Hristos mântuitorul — Cu arhagbelii — Pe tine Dispunătorule — apoi din Mineiu pe vers 6, cele 3 stihiri dela mai mulți martiri, apoi iarăș pe vers 1, cele 3 stihiri dela mai mulți curvioși martiri. Aceste din urmă se cântă, pentru ca să se anticipeze serviciul sfinților din 14 Ian. — fiind în această zi întropțirea sărbătorii arătării. — Mărire și acum, vers 2 »Trecut-a umbra legii« — din Octoih, Văhod — apoi Stihovna »Învieria ta Hse« din

Octoih — Tropariul viersului 2, al botezului și al sfinților.

Duminecă dimineața, la Mănecat, troparele ca la Inserat, apoi toate ale Octoihului dela viers 2 — cetind *Ev. inv. II. Catavasii,* ale Botezului. După C. III. condacul și icosul sf. Ermil și și Stratonic. Sedelnele: Ostași lui Hs pe vers 4 — (caută la mai mulți martiri) și — Cu pustnicie mai întâiu — pe vers 4 — (caută la mulți curvioși martiri). După C. VI. Cond. și Icos a viersului 2. Luminătoarea II. Mărire — Lum. arătării Domnului — Și acum: a Născătoarei dela Lum. II. Laudele din Octoih cu Stihirea II. Doxologia și celealalte. *La liturgie, Apostolul* Ef. 4, 7 — și *Evangelia Duminecii după botez* — Mat. 4, 12. — »auzind Is. că Ioan este prins.« — *Duminecă seara* Inseratul îl facem întocmai ca în preseara arătării Domnului, făcând și Văhod, cu deosebirea, că dintre stihirile dela Doamne strigat-am, repetim numai cele 3 întâiu, apoi parimii nu cetim.

20. *Duminecă. Că. dela Luca și amintirea curvioșilor prinde sfanie cel Mare* Vers. III. *Ev. inv. II. limbă*

Sâmbătă seara, ^{lectur.} la Doamne strigat-am, cântăm ^{Se adă} stihiri dela întâiu din Octoih, pe vers 1, apoi cele 6 ale sf. Eutihie din Mineiu pe vers 1 și trei pe vers 4, Mărire, vers 3 din Minei: Sfințit fiind lui Dumnezeu, Și acum: a Născătoarei din Octoih. Apoi Văhod (care de altcum se face totdeauna Sâmbătă seara), prinimenul zilei și parimiile sfântului. Stihovna din Octoih, Mărire pe vers 4 dela stihovna din Mineiu: Strălucii la faptele tale. — Și acum, a Născătoarei dela Stihovna Octoihului. — Tropariul viersului 3 și al sfântului, pe vers 4: Veselește-te pustie. —

Duminecă, la Mănecat. După tropare, sedelnele. La Sedelna I Hs din morți — din Octoih — Mărire: Din Egipt ai strălucit — din Mineiu Și acum: De frumseța fecioriei (Oct.) — La Sedelna II. — De neschimbarea — (Oct.) Mărire: De grijile lumești (Mineiu) Și acum: Pe cel necuprins (Oct.) — Apoi se cetește Ipacoii viersului: »Îngrozind cu vederea«, după care imediat urmează Polileul, psalmii aleși și Sedelna: Sărăcia celui ce s'a născut, pe vers 8, din Mineiu. Apoi Treptele dela vers 3, prohimenul din Octoih și E. inv. III. Apoi »Învieria lui Hs. — Ps. 50 și celealalte, punând stihira învierii. — Catavasii: ale întimpinării. După C. III: Conductul și Icosul viersului 3. — Mărire: Sedelna Mineiului: »Cu untul de lemn« Și acum: tot din Mineiu »Sufletu...«

*) A fost scris pentru Căendarul Unirei, care însă din motive neatârătoare de noi nu a apărut. Așa apoi îl vom publica în »Unirea« lună de lună, ca să servească proțimii noastre de îndreptar. Autorului îi datorim o mare recunoștință pentru lucrarea aceasta — binevenită.

— După c. VI. Condacul și icosul sfântului Eutimie cel mare. — Luminătoarele III a inv. — Mărire: Din pânțele te-au sfințit — (Mineiu) — Și acum: a Născătoarei a III-a. *La laude*, din Octoih: Veniți toate popoarele — Spus-au toate — De bucurie toate — apoi din Mineiu: Cuvioase părinte Eutimie, lăsând cele — C. P. E. tu te-ai arătat — C. P. E. tu cu adevărat — apoi iar din Octoih: scolă-te Doamne, și — Mărturisimă-voiu etc. — Mărire: Stihirea Ev. inv. III. Și acum: »Preabinecuvântată«.

La Liturgie, *Apostol* Col. 3, 4, *Evangelia*: Luca 17, 12, a leproșilor.

Duminecă seara, la Inserat, la Dne strigat-am, punem 3 din Mineiu, dela un cuvios, și 3 tot din Mineiu: dela un Martir. Mărire. Și acum: a Născătoarei, din Mineiu »dela un cuvios. — Văhod nu se face. Stihovna întreagă din Octoih, Tropariu: Arhistrategi ai oștilor, — și a sfinților din Mineiu.

27. *Dumineca XV. dela Luca și aducerea moaștelor sf. Ioan Gură de aur.* Viers IV Ev. inv. IV

Sărbătoare după ce *erat*, punem cele 7 Stihiri ^{razela soz}ului și 3 ale lui Ioan Gură ^{na vecinic}ezi Mineiu 13 Noemvrie). ^{u ochi ma}ioase de trei ori (Mineiu 13 Noemvrie). Și acum: a Născătoarei viers IV. Cetim și cele 3 parții dela 13 Noemvrie, apoi cântăm stihovna din Octoih, cu Mărire din Mineiu: Trimbiță cu glas de aur — Și acum. Iar din Octoih a Născătoarei. Tropariu viers 4 și cel al sfântului: Din gura ta.

Duminecă la Mănecat, la Sedelne se pune cea lintăiu din Octoih, Mărire din Mineiu: Cu strălucirile. Și acum a Născătoarei din Octoih. Tot și la Sed. II. Apoi Ipacont viers 4, Polileu cu Psalmi aleși și Sedelna: Cu Dumnezească judecată — din Mineiu. Treptele viersului 4. Trohimenul versului 4 și Ev. inv. — apoi mai departe ale Octoihului. Cuvasioa a Intimpinării. După C. III. Condacul și Icosul viersului 4. Mărire. Și acum: Înțelepciunea cea de sus (Sedelna din Mineiu). După C. VI Condacul și Icosul sfântului din Mineiu. Luminătoarea IV a învierii, Mărire: Bucură-te cetate — din Mineiu — Și acum a Născătoarei a IV-a. La laude, 2 din Octoih, 4 din Mineiu — apoi cele 2 din urmă ale Octoihului și Stihirea IV a învierii. La liturgie *Apostol* I Tim. 4, 9, *Evangelie* Luca 19, 1. — alui Zachei.

Duminecă seara, la Vecernie, la Doamne. strigat-am, 3 ale Octoihului și 3 dela »un cuvios« cu Mărire. Și

acum din Mineiu — celealalte toate ale Octoihului.

30. *Miercuri*: Sf. Martir Ipolit, Papa dela Roma — și sfinții Trei ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie teologul și Ioan Chrisostom. — Intreg serviciul de Marți seara, la Inscrat și dela Mănecat și liturgie, se cuprinde în Mineiu.

Miercuri seara, la Inserat, la Doamne strigat-am, punem 3 stihiri de Miercuri seara din Octoihul mare, dela viers 4 — și 3 dela 1 Noemvrie din Mineiu, a sf. Cosma și Damian. Mărire. Și acum din Mineiu 1. Noemvrie — Văhod nu facem. La stihovna toate din Octoihul cel mare. Tropariul: Sfinților cei fără de arginți. — În lipsa Octoihului mare se pun cele de Miercuri seara, pe viers 3 — cari se cuprind în Octoihul mic de Blaj ed. IV la pag. 149—150. Așa și Stihovna.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Cea mai potrivită pieză teatrală la ocaziuni e fără îndoială

● viișoară

pieză populară în 3 acte de Octavian Prie. Subiectul și motivele luate din viața poporului dela sate face ca aceasta pieză să fie tot mai căutată și mai gustată de public. A fost reprezentată în mai multe locuri cu mare succes. E și un recomandabil **cadou de sărbători**. Se poate comanda la: Librăria Seminarială Balázsfalva (Blaj) și costă 60 fileri plus 5 fil. porto. Se poate procura și la: Krafft în Sibiu; Librăria arhidiecezană tot acolo; Onișor în Năsăud; Aurora în Gherla și Ciureu în Brașov.

A apărut de sub tipar: „*Cultivarea viei, manuarea vinului, morburile și vindecarea lor*“, cu un conținut bogat, având 153 ilustrațiuni și 300 pagini de tipar. Se capăta la autor — D. D. *Granv. inv.* — Somlyógyörtelek, posta Krsznalidvég (Szilágy m.), cu prețuri de 2 coroane + porto 20 fileri.

La 10 exemplare comandate deodată se trimite 1 exemplar de onoare.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{5}{70}$ cm.

1. *Teologia dogmatică fundamentală* de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. *Teologia dogmatică Specială.*

vol. I. *Dumnezeu Unul. sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru bibliotecii. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe colori, după originalul pictorului nostru F. C. Domșa. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru colori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: Albumul Bunea — Blaj—Balázsfalva sau Librăria semin.

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul frcat 2.20 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor Obedeanu reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

Proprietar, editor și redactor responsabil:

Augustin Gruțița.

1000 metri

Lemne de foc,

crepate, calitate bună, așezate gata în vagon câte 10,000 kilograme, ab Szováta, liferează cu prețul de

140 coroane

SCHUSZTER MÁRTON

în SZOVÁTA.

(116) 6—7

AVIZ.

Se vând 7000 metri cubici lemne uscate de foc. — Depărtare de gară 7 klm. Informațiuni dă Majoros István din SZOVÁTA.

(1) 1—3

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizutca Nr. 3. execută prompt, ieftin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestre, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânză aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 8—26

Sculptor român.

In atelierul firmei

Ion și Aurel Cotîrlă

sculptori tâmplari și auritori în Oravița română (Oráviaczafalu Krasószörény megye).

Premiați cu medalii și diplome dela expozițiile: București, Sibiu, Panciova și Lugoj. Să lucrează: Iconostase (temple), tronuri, jeturi, ripide, chivote etc. a lecă întreg aranjamentul bisericesc, în ori ce stil, la dorință și în bizantin cu motive românești și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe speșele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare, nu se cere înainte nici un ban până după predarea lucrului: un favor, ce dela străini nu să poate avea. La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desemnuri.

Rog binevoitorul sprijin Românesc.

(112) 6-25

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel intemeietorul Unirii cu Roma, discurs rostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

(3) 50-52

Director-șef

Dr. Cosmutza.**SALVATOR**
asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIA

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de membrie 25%, după 3 luni de membrie 50% și după 4 luni de membrie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 3 luni de membrie capitalul întreg. Atestat medical nu se recere. Dacă un membru a solvit în tașe de caz de moarte 60% din capitalul asigurat, imediat i-se licuidează întregul capital asigurat. De membru se primește ori care persoană în etatea de 15-80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1-6000 coroane. Taxa de înscriere: 6-16 cor. Taxa anuală de membrie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2-6 cor.

„SALVATOR“ e

UNICA ASOCIAȚIA

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale, culturale și umanitare. Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși la alte asociații.

Reprezentanți harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria

Timișoara (Temesvár) Josefín, str. domnească (Uri-u.) nr. 2. (102)13-?

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 540 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 950 cor.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața unică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea „Vatra” lectură a Clericilor din Seminarul Blaj. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric

4) 50-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ elopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tenul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și aplo turnarea, de teacă de metal.

Prețurile ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populară pe speșe de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducts.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
finea anului 1911 K. 5,275,798-28
Capitale asigurate pe viață achitate 5,146,556-86
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744-
} viață „ 10,931,322-
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.520,492-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 131-?

Lerui-Doamne...

*Lerui-Doamne... cine-mi spune puș de basme la ureche
Cât de dulce-i simt pe frunte lunecul mânușii moi...
Pașii-mi tremur; înc'un sâmbet și puteri de-argint m'alungă,
Ca pe-o punte fermecată, cu privirile 'napoi.*

*Patimi veșnic nesăcate, cad șireag în cutea nopții,
Mute ca mormântu 'n care lutul negru și-l cobor,
...Dela streșina săracă pân' la aur de castele,
Lerui-Doamne, picur' dulce stropii-aceluiăș fior...*

*Limbi de clopot... n'a fost noapte pînăre câte se schimbă
Mai bogată 'n oști de umbre și mănunchiuri de povești, —
Suflet vagabond sărută raza lumii de pe masă
Tresărind sub clipa rară ce ți-e dată s'o trăești...*

*Glas de vișor... dangăt mulcom, din cupole 'nmărmurite
Limbi de clopote duioase trist se 'ntreabă și-și răspund...
Lerui-Doamne, vechiul cântec tinde-mi mâna ta frumoasă
Cu năframa 'ntraurită ochii 'n lacrimi să-i ascund!!*

Budapesta.

T. Murășan.

Diadema.

Picuri de rouă ce cad noaptea pe florile din rai se schimbă dimineața în pietri nestimate, cari după ce au împrăștiat mii de străluciri în razele soarelui, se desprind și cad la tulpina vecinicilor flori. Ingerii, copilașii, cari au ochi mai frumoși decât nestimatele acestea, vin, se joacă cu ele, le adună a fileuțe albe — prin cari țipnesc raze verzi, aurii, roșii, albastre — le duc și fac din ele grămegoare. Nenumărate piramide — rubine, smaralde, diamante — împodobesc astfel grădina raiului. Fetele lor sunt bătute cu sori mărunți, vii, adânci, cari ard cât ține ziua, aruncând în văzduh o ploaie de aur.

În ajunul Crăciunului, seara, Arhanghelul Gavril făcu un semn celor doi Ingerași cari îl urmau pretutindenea, fălfăi din aripile-i de argint, bătură și Ingerașii din aripioarele lor de nea, și în clipa următoare se apropiară toți trei lângă o piramidă de diamante. Searele apunea și razele lui sărutau pentru cea din urmă oară nestimatele. Ori care muritor ar fi orbit, privindu-le acum. Însă Arhanghelul făcu un semn și cei doi Ingerași se aplecară, luară diamantele arătate și le dădură Voivodului ceresc, părea că-i întind, pe palmele lor grăsulii, doi lucefieri. Gavril le luă și le țântui în coroana de aur pe care o ținea în mâna dreaptă.

Fălfăiră din aripi, și la porunca Arhanghelului, se coborâră îndată lângă o piramidă de rubine. Voivodul arăta și aici pietrele celea mai frumoase și micii slugitori i-le dădură îndată să le țintuiască în diademă.

Astfel sburără din loc în loc, dela piramidă la piramidă și în diademă ardeau tot mai mulți lucefieri, aurii, verzi, roși ca sângele, albastri ca cerul. Când ajunseră la grămegoara cea din urmă, cei doi Ingerași rămaseră cu brațele întinse dar nu cutezară să ridice nestimatele ce le arăta Arhanghelul.

— Stăpâne, zise unul, să ridicăm și podoba cea mai minunată a raiului?

Erau două mărăgăritare cari se născură din doi stropi de rouă căzută pe lacrimioarele cari creșteau din veci, de-o parte și de alta, a tronului Celui atotputernic. Toți cetățenii raiului le cunoșteau, — o singură dată lăcrimară celea două flori albe, — și o astfel de frumsețe nu mai era în cer.

— Dați-mi-le, răspuse Arhanghelul. V'am spus, că diadema aceasta o împodobim pentru cea mai frumoasă femeie de pe pământ.

Micii slugitori oftară, dar îi împliniră în grabă porunca. Le părea rău, dar în aceeași vreme ardeau de nerăbdare să cunoască pe femeia cea mai frumoasă de pe pământ, pentru care se despoia raiul de ce avea mai de preț.

Arhanghelul Gavril ridică diadema cu mâna dreaptă, celea din urmă raze ale soarelui ce apunea fulgerară în celea douăsprezece pietri scumpe. El zîmbi și zimbetul lui lumină ceriul în locul soarelui ce nu se mai vedea acum.

— Puteți merge, le zise mulțumit Voivodul.

Cei doi Ingerași își plecară capetele și în ochii lor se iviră lacrimi.

— Am avea o rugare, începu sfios unul din ei, ascunzându-și căpșorul sub aripa de nea.

— Am dori să vedem pe femeia cea mai frumoasă. Te rugăm să ne duci cu tine zise, — mai curajos — celalalt.

— Fie voia voastră, le răspuse cu blândețe voivodul, mângâindu-le bucelele de aur.

În clipa următoare un fulger de lumină spintecă văzduhul din cer până în pământ. Dar când au ajuns în lumea noastră Arhanghelul Gavril ascunse sub aripă diadema.

Pământul era ascus sub vălul gros de nea, care cânta ciudat sub pașii trecătorilor grăbiți. Cei trei oaspeți cerești se aflau — nevăzuți — într'un oraș. Ei rătăciră un restimp pe uliți, apoi, deodată în fața unei case cu geamuri mari, strălucitoare, cei doi Ingerași se opriră.

— Mergem mai departe — zise Arhanghelul.

Însă cei doi soli sburără până în fața geamurilor, prin cari pătrundea până afară o muzică — și priveau cu nesăț înăuntru.

Unul din ei scăpă un oftat de mirare.

— Ce-i? întrebă arhistrategul de jos din uliță.

— Stăpâne, răspuse Ingerul, aici e femeia cea mai frumoasă.

Arhanghelul Gavril se înalță și el până la geam. Ei priveau acum toți trei într-o pompoasă sală bogată, plină de lume în port de sărbătoare. Policandre uriașe de aur împrăștiu o lumină orbitoare; oglinzile mari de pe pereți arătau până în depărtări adânci lumea veselă ce-și zimbea prin sală. În mijloc, înaintea unui mare pom de Crăciun ce fulgeră din mii de podobe, o femeie înaltă, brunetă închina mereu din cap înaintea oaspeților ce i-se închinau până la pământ. Femeia era svelță, gingașe, c'o privire a ochilor, c'un gest al mânei robea mulțimea de bărbați și de femei. Toți cari se apropiu de ea o priveau ca pe-o împărăteasă, îi vorbeau cu sfială, îi ascultau cu atenție cuvintele. Era atât de frumoasă încât părea că mulțimea asta de bărbați și femei e fericită că i-se poate închina. Toți o preamăreau. Toți îi laudau faptele mărețe. Ea zimbea fermecător. Ochii ei negri luminau ca două nestimate și Ingerașii, cari nu mai văzură lume pământească, se minunară de așa frumsețe care s'ar fi potrivit foarte bine și în raiu.

— Ei i-se potrivește diadema, zise unul. Parcă numai asta-i mai lipsește ca să fie împărăteasă.

În clipa aceea ușile se deschiseră largi și în șiruri de câte patru, intrară în sală băeți mici și fetițe. Ochii lor priviră veseli la bunătățile de pe pomul de Crăciun. Intrară mai mulți de-o sută, tot băeți săraci, încunjurară pomul, și doamna cea frumoasă, după ce le vorbi ceva, începu să despoae uriașul brad și să împartă copiilor înlemnici de fericire bunătățile și jocurile. Apoi copiii trecură într-o altă sală unde îi așteptau mese întinse acoperite cu ispitele Crăciunului: colaci albi, prăjituri, turte, poame, nuci aurite.

— Ei i-se cade diadema — zise celalalt Inger. Să mergem și să i-o pui pe frumosul ei păr negru acum în văzul tuturor.

Arhanghelul Gavril zîmbi amar și zise:

— Să mergem!

În clipa următoare cei trei oaspeți se aflau într-o cameră bogat mobilată, cu evoare scumpe, cu mătăsuri pe pereți și pe lucruri.

— Ah! făcu un Inger, gata să se sperie, căci era întunec.

— „Am greșit, stăpâne“, — zise celalalt.

— Nu suntem unde ați dori. Însă trebuie să nu mai verbiți acum; să ascultați.

De după o perdeă pătrundea un plâns înădușit, geamete adânci, și printre suspine, cuvintele acestea:

— „Am jertfit totul și nu mi-a reușit. Am dat bani, am alergat, mi-am umplut casa cu sărăntocii aceia, i-am îndopat. Prietina mea m'a bătut. Ea a împărțit daruri a săturat două sute de copii și la fiica le-a dat un ban de argint. Ah! nu voi

— mă mângăiu. Dă-mi pace! Trebuie să te informezi despre intențiile prietinii mele, nu să mă faci de răs.

— Inșă dragă... ceacă cineva s'o mângăie.

— Nu vreau să aud nimic. O urăsc pe ea, te urăsc de moarte pe tine. Ah! am vrut să fiu și eu odată cea dintâiu, să am fericirea asta...

Cei doi ingeri priviră îngroziți la arhanghel.

— Am greșit, deși ni-se pare că vocea femeii e aceeași, ziseră ei. Atunci voivodul cerese scoase de sub aripă — pe o clipa numai — diadema, și la lumina orbitoare ingerii văzură pe ceea ce plângea. Era femeea ce-a frumoasă care împărțise darurile.

— Voi ați văzut și-ați auzit acum ce se va petrece în casa asta mâne seară, în ziua de Crăciun.

Esiră în uliță și mai rătăciră un restimp. Nu merseră, încă mult vreme, și cei doi ingerași se opriră înaintea unei ferestre luminate, printre perdelele căreia se zărea o femeie cu mult mai frumoasă ca cea dinaintea. Avea părul ca aurul și ochii ca azurul cerului și trupul mlădios ca o trestie tinără. În fața ei era un bărbat mai mic pe care ziua îl mângăia și-l săruta, în vreme ce bărbatul îi puneă înainte, pe măsută nouă și nouă daruri prețioase. Ingerașii ascultau ce vorbeau cei din casă.

— Cât ești de bun, dragă, cât îți ești de scump! zicea femeia.

— Acestea-s daruri prea neînsemnate pentruca să-ți arăt iubirea mea, inșă... să poți ceti în inima mea...

— Te cred iubite, răspuse femeia îmbrățișându-l.

Bărbatul o privi drept în față și-i zise:

— În seara asta aștept dela tine să mă încredințezi că totdeauna mă vei iubi, pe mine și numai pe mine. Aștept să-mi juri în seara asta de ajun că niciodată nu te-ai gândit la alt bărbat, de când suntem căsătoriți.

Femea îl privi cu ochii limpezi și sinceri, cu ochii plini de dragoste și făcu cel mai înfricoșat jurământ.

Era atâta hotărîre, atâta curăție în vocea ei, în față, în privirile sale, încât bărbatul lăcrimă de fericire și cei doi ingerași ziseră deodată:

— Femea asta e cea mai frumoasă stăpâne; a făcut să picure din ochii bărbatului său astfel de lacrimi, din cari în rain s'ar face pietri scumpe.

— Să intrăm — răspuse arhanghelul.

În clipa următoare în casă nu mai era nici o lumânare aprinsă. Soarele bătea în geamuri, inundându-le cu vâpăii de argint. Blendina cea frumoasă ședea pe-un divan, cu brațul pe după capul unui tinăr căruia abia-i migea mustața. Cei trei oaspeți ascultau ce vorbeau cei doi.

— Am crezut că niciodată nu mai sosește dupăamiaza asta, zicea femeia. Ah! să nu te temi de nimic. El s'a dus cu trenul de amiazi.

Tinărul suspină cu durere:

— Dar ai primit daruri dela el, scumpa mea, daruri scumpe de cari, vai, eu nu pot i-ți dau. Ar trebui să arunci darurile ace-

— Tu-mi dai inima și atâta mi-e dejuns, iubitul meu.. Ah! în ajun m'a făcut să jur... Inchipuieti!

— Și ai jurat? — întreabă repede tinărul.

Femea începu să rătă cu hohote, un răs curat, răsunător, dulce.

— Pentru ce nu? L-am liniștit astfel și a plecat...

— Să mergem de-aici, gemu un ingeraș simțindu-și inima însângerată.

— Voi ați văzut ce se petrece în casa blondinei celei frumoase mâne după amiazi, le șopti arhanghelul, și în clipa următoare iar se aflau toți trei în uliță.

Ingerașii era nemângăiați.

— Ai despoiat în zadar raiul de frumsetile lui, începu să geamă, ca un porumbel unul din solii cerești.

— Femeia cea mai frumoasă nu-i pe pământ, zise celalalt.

Arhanghelul nu le răspuse ci sburau toți trei prin noapte mai departe. Deodată cei doi ingerași se apropiară din nou la o fereastră din catul a doilea al unei clădiri uriașe.

— În sfârșit! strigă triumfător unul din cei doi aripați.

În lăuntru era o femeie tinără cu mult mai frumoasă decât celelalte două pe cari le-au văzut până acum. Pe fața ei albă era întipărită o bunătate cerească. Într'o haină albă se apleca mereu, mângăia pe cei cinci copilași cari se învârteau în jurul pomului de Crăciun. O femeie mai îmbătrinită privea fericită cum ziua aceasta îi face pe copii fericiți. Cei trei oaspeți ascultau ce vorbeau celea două femei.

— Ah! Marie, draga mea soră, cât îți pare de bine ca-i venit și i-ai adus pe micuții! Nu-ți poți inchipui cât aș dori să am și eu un copil! Uite, pregătesc an de an pomul, și dacă n'ai fi tu cu copiii tăi ar fi așa de pustie seara asta de ajun.

— De cinci ani e mereu pustie, zise un băiat voinic, brunet, care intră chiar în clipa aceea în casă. El era foarte trist.

— Da bine — Paul — ce pot eu ajuta? Dacă bunul Dumnezeu... Ea nu mai putu vorbi căci o înecă plânsul și plângând era așa de frumoasă, așa de nevinovată, o martiră așa de sfântă, încât cei doi ingerași se îngroziră și pătrunși de milă și însuflețiți ziseră, aproape poruncitor voevodului:

— Femeea aceasta e într'adevăr cea mai frumoasă!

— Să intrăm, răspuse în silă arhanghelul.

Intrară dar în casă nu mai erau decât zina cea frumoasă și o femeie străină, cu fața mâncată de vărsat. Femea cea frumoasă era în pat, străina lângă ea.

— Îți spun că ești în stare binecuvântată, doamna mea și de asta trebuie să te bucuri.

— Să mă bucur? întreabă cu groază femeea cea frumoasă. Abia-s măritată de un an și jumătate și să mă bucur că voi fi legată de casă, că voi fi roabă de-aici în colo? Să nu mai pot să-mi fac plimbările mele, să nu mai pot eși la teatru, la un concert? Ah! dar dumneata glumești de sigur!

— Nu, stimată doamnă, aici nu se glumește, răspuse străina.

— Dar nu se poate! Așa ceva trece peste puterile mele! Inchipue-ți să nu-mi

mai pot purta toaletele mele, să nu mai am lipsă de altele noi. Și toate acestea-s nimic. Dar când mă gândesc că voi fi urtă, desfigurată ca atâtea altele... Nu, asta nu se poate! Intâmplă-se mai bine ori ce! Mai bucaros vreau să mor!

Cei doi ingerași strigară de durere aproape cu voce omenească și ieșind cu arhanghelul în uliță, începură să plângă. Nu mai voiau să fac un singur pas ci doreau să se întoarcă numai decât în cer.

— Femea pământeană nu este, stăpâne care să poată purta aceasta diademă cu podoabe din raiu, zise un inger.

— Este, răspuse Arhanghelul, și dacă nu vă opriți voi și-ați fi venit după mine vă duceam dela început la casa în care locuiește o astfel de femeie. Veniți după mine acum, și, orice frumsete a-ți mai vedea, nu vă mai opriți nicăiri.

Deși mai înainte suspinără cei doi ingerași întâlniră în sborul lor încă multe ispite. Dar aducându-și aminte de sfatul Arhanghelului Gavril nu se mai opriră la nici un geam ci sburară prin noapte în urma voevodului cerese.

Acesta se opri undeva la marginea orașului, înaintea unei case vechi și le șopti celor doi însoțitori să privească înlăuntru.

Un brăduț se înalță în mijlocul casei, plin de podoabe, de jucării, cari nu sâmanau în splendoare cu celea văzute până acum de cei doi ingerași. În jurul lui patru copilași ciripeau veseli, întindeau mânuțele luau câte-o zaharicală, zimbeau, și ochii le străluceau de bucurie. Supt pom erau doi păpuși pentru celea două fetițe, erau doi piuri soldățești, un mieluț alb, țintat negru, un cocoș de sdrențe, pentru cei doi băieți. Pe-un divan, într'un colț ședea om cu fața ascunsă în palme. Din când când se sguđuia. Pe-o lăvicioară, într'un ungher dormia cu fața 'n sus o copilă de doi ani. Mama trecea mereu dela lăvicioara asta la pomul de Crăciun, săruta pe cei patru copilași, îi mângăia pe bucele blonde, le esplica podoabele și jucăriile zimbind, apoi se întorcea la fetița care sta nemiscată pe laviță și o săruta plângând. Femeea era foarte agitată, lacrimile îi isvorea în ori ce clipă.

— Nu se mai scoală? întreabă băiețașul cel mai mare arătând spre copilă cea de doi ani.

— Încă nu, scumpul mamei, încă nu.

— Doarme copilă cea? întreabă un ingeraș pe arhanghel.

— Nu, e moartă! răspuse el.

— Așa dar vedem o familie care are mort la casă în ajunul Crăciunul, zise ingerul celalalt.

În vremea asta mama trecea mereu dela pom la moartă. Plângea de spaimă sufletul ei și se vedea cum luptă să pară veselă înaintea celor vii, ca băiețașii să nu bănuiască nimica.

— Vrea să le facă vesel Crăciunul, zise un inger.

— Urmele frumsetii i-se mai văd pe ea. Sărmana femeie, iat'o că râde; râde desigur ca veselia copiilor să fie deplină.

— Inima-i sângerează și totuși trebuie să fie veselă!

— Și totuși pare a fi într'adevăr veselă!

— Și se pare că e mai tare ca bărbatul.

Augustin Ionescu

— Dac'ar sta acum s'o plângă pe moarta, copii aceştia fericiţi s'ar ascunde speriaţi în unghete!

— Şi luminiţele n'ar arde pe pom!

— Şi nime n'ar gusta o bomboană.

— Ar fi un trist ajun!

Aşa vorbeau cei doi îngeraşi svâcnind din când în când din aripioare ca să se poată ţinea la aceeaşi înălţime şi să vadă în casă.

Femeea oftă prelung, din adâncuri, astfel că bărbatul sări speriat de pe divan. Dar recăzu îndată în teropeala lui.

Mama se apleca, lua jucăriile sub pom şi începu să le împărţească, cercând să zimbească. Mai în urmă luă o mică păpuşe cu faţa de porţelană şi o puse lângă moartă.

— Ea nu se scoală mamă? întrebă acelaş băeţuş.

În loc de răspuns femeea scoase un tipet de durere.

Dar în aceeaşi clipă cei doi îngeraşi văzură schimbat tot interiorul casei. Nu era acum nici o podoabă. Bărbatul nu era acasă. Femeea purta pe braţe pe fetişoara cea de doi ani. Copila gema, şi mama îi cânta încet; când aţipea bolnava femeea o punea în leagăn şi ea trecea tiptil în odăea vecină unde erau într'o cutie tot felul de sdrenţe şi hârtie colorată. În cutie se vedea cocoşul însă fără coadă, mielul însă îi lipseau încă ţintele celea negre. — Apoi, ca într'o învârtire de caleidoscop, cei doi îngeraşi văzură cum sporeşte pregătirea jucăriilor din zi în zi, însă şi boala copilei, care era tot mai palidă şi al căreia plâns se auzia tot mai slab. Uimiţi văzură îngeraşii că copila muri când toate jucăriile erau terminate. Apoi casa se întunecă.

— Pe-o clipă se făcu linişte. Apoi îngeraşii începură,

— Aşa dar toate jucăriile acestea-s făcute de ea!

— Zile nestârşite a lucrat la ele!

— A vrut să le facă copiilor o bucurie mare. Arhanghelul îi ascultă un restimp apoi le zise cu durere.

— Cuvântul ce-l adevărat nu-l spuneţi.

— Vai dar e o femeie care se jertfeşte pe sine, o femeie aşa de minunată?

— Nu e de-ajuns atât! zise arhanghelul.

— E o femeie care pare nici nu se gândeste la sine nici odată, începu ingerul celalalt.

— E cea mai frumoasă femeie de pe pământ, zise arhanghelul Gavriil, şi ea va avea „diadema“.

În clipa următoare casa lumina orbitor. Cei patru băieţi, bărbatul priveau încremeniţi la femeie, care purta pe cap, fără să ştie, fără se vadă diadema adusă din raiu. Se ridică din aşternutul ei chiar şi fetiţa cea moartă şi privi zimbând la mamă-sa.

I. Agârbicean.

Conştiinţa.

De *Chatenbriand*.

În adâncul fieştecărei inimi omeneşti este un tribunal, unde după-ce omul se judecă pe sine, aşteaptă *sentinţa* judeului-suprem. Dacă păcatul nu-i altceva, decât urmarea fizică a construcţiei noastre, de unde acea înfiorare, care încontinuu nelinişteşte zilele

păcătoşului? Pentru-ce e atât de groaznică mustrarea de conştiinţă. Încât omul mai bucuros preferă modestia şi toată stricteţea ce-o pretinde deprinderea virtuţilor, decât să-şi întindă mâinile după bunătăţi nelegale? Pentru-ce grăiesc petritele şi de ce strigă sângele? Tigru! ũi spintecă prada şi doarme — omul devine ucigaş şi priveghează. Aleargă în pustiu, dar singurătatea îl umple de groază; pribegeste printre morminte şi se cutremură de morminte. Privirea devine timidă şi nehotărâtă. Nu cutează aşi ridica ochii spre pârteţii caselor, ca nu cumva să-şi vadă osânda scrisă pe ei. Simţurile-i devin mai rafinate, numai ca să-l poată chinui mai mult; vede lumină ameninţătoare în miezul întunecos al nopţii; jur împrejurul său simte miros de carne şi crede că sunt inveniate chiar şi mâncările pregătite de el. Are auz nespuse de fin, care aude zgomot chiar şi unde lumea întreagă află linişte; se cutremură la îmbrăţişarea pretinului său, ca şi când ar fi strâns la piept un şerpe ce se află sub hainele respectivului.

O conştiinţă! Oare nu eşti tu altceva, decât fantazma unei închipiri bolnave, ori teama de pedeapsa oamenilor? Mă întreb: firea-i în stare, a ucide un om în China — cel puţin cu gândul — şi să-i moşteneşti averile din Europa cu convingere supranaturală, că nime nu va şti niciodată de fapta ta, te-ai putea împăca cu gândul acesta? Mă cuget, că la fapta aceasta m'ar îndemna necesitatea extremă; ũmi închipui toate împrejurările posibile cari ar micşora pedeapsa omorului, spre exemplu ca cel din China se moară conform dorinţei mele fără nici o durere, să nu aibă pe nime, cine să-i moştenească averea şi ce-i mai mult, de ar fi de atari împrejurările, că la cas de moarte chiar nici statul nu ar putea forma pretenţii la averea lui; mă cuget, că moartea i-ar veni ca o binefacere, că ar fi dorinţa lui, că ar mai avea de trăit numai câteva clipe, — toate ar fi zădarnice! Cu toate scuzele aceste, în adâncul sufletului meu aud un glas, care protestează cu strigăt în contra unei atari fapte, fie săvârşită chiar şi numai cu gândul. În urma acestora nici pe o clipită nu pot trage la îndoială că în mine există o conştiinţă.

De abunăseamă că e lucru trist când cineva e silit a-şi nega mustrările conştiinţei, numai ca să poată nega nemurirea sufletului şi existenţa unui Dumnezeu răzbunător. Cu durere constatăm, că ateismul ce duce la extremitate, e silit a se refugia sub adăpostul acestei tăgăduiri ruşinoase. „O durere — se vaietă sofistul, când îl torturează reuma — niciodată nu vei mărturisi, cât mă chinuieşti!“ Şi de-i adevărat, că sunt atari nefericiţi, cari ũi calcă pe glasul conştiinţei ce urmează de aici? Când e vorbă de om sănătos, se nu examinăm pe cel paralytic, care nu-şi poate întrebuiţa membrele; păcatul în gradul superlativ devine venin, care influenţează asupra nevoilor conştiinţei în mod destructiv. Nesocotind religiunea, prin aceasta se nimiceşte chiar şi medicina ultimă, care ar fi în stare a vărsa simţeminte în părţile moarte a inimei. Religia admirabilă a lui Hristos, a dăruit omeneimei ceea-ce nu avea.

Poate cineva se păcătuiească prin *esagerare* spre exemplu prin erumperea violentă a caracterului său, sau prin fericirea ce o are, — atunci religia lui Isus nu întârzie să ne admonieze, despre nestatornicia noroc-

ului şi despre primejdia neînfrânării pasiunilor. Ori poate am păcătuit din *lipsă* exemplu indiferentism şi din sărăcie, ne învaţă cum se despreţuim averile şi topind pătura de ghiată ce ne învâluie inima, ne sădeşte în piept patimi mai blânde. Dar binefacerea acestei religiuni, o simt mai ales cei păcătoşi. Nu-i om, fie sufletul cât de întinat, pe care să nu-l împărtaşească de mângăerile penitenţei; şi nu a fost rană, care se nu fi fost atinsă de mâinile sale curăţitoare. Ea pentru trecut cere părere de rău, iar pentru viitor virtute. Ubi autem abundavit delictum — superabundavit gratia. („Unde se revărsă păcatul, graţia va fi mai revărsată.“) Fiul lui Dumnezeu a dat religia celui păcătos, ca să-i servească înloc de o altă conştiinţă, ca astfel cine a avut nefericirea de a-şi pierde conştiinţa naturală, să şi-o afle în conştiinţa Evangheliei, care-i plină de îndurare şi blândeţe şi căreia Isus Hristos i-a dat drept pentru a-şi câştiga graţia, care drept conştiinţa naturală nu l'a avut.

După-ce am vorbit de mustrările conştiinţei, ce se nasc în urma păcatului, va fi de prisos să mai vorbim şi de satisfacţia fericitoare care însoţeşte virtutea. Îndestulirea internă şi plăcerea ce o simte omul după o faptă bună, tot atât de puţin poate fi lucrul materiei, ca şi cum pot fi imputările conştiinţei ca urmări ale faptelor rele, născute din frica de legile omeneşti.

Dacă sofistii afirmă, că virtutea şi îndurarea nu-i altceva decât egoism, atunci nu mai avem la ce întinde vorba cu ei; atunci nici nu-i întrebăm, că nu au simţit niciodată nimica, după-ce au mulcomit mizeria vreunui nefericit? Şi de s'a întâmplat să fie simţitori faţă de nevinovăţia unui nou născut, acesta a fost numai simţul produs de frica recăderii în statul copilăriei? Pentru om virtutea şi lacrimile, sunt izvorul nădejdiilor şi baza credinţei, astfel cum va putea să creadă în Dumnezeu acela, care nu crede în existenţa virtuţii şi în sinceritatea lacrimilor? Zice Cicero (ad Atticum XII. lib. 28). „Există o putere în om, care îl îmbărbătează se facă bine şi-l reţine dela rău, care nu numai că e mai veche decât originea popoarelor şi a oraşelor, dar e contemporană cu Dumnezeirea, care susţine şi guvernează pământul; pentru-că mintea face parte esenţială din înţelepciunea dumnezeiască şi mintea aceasta, care se află în Dumnezeu, hotărăşte după trebuinţă că ce e bine şi ce e rău.“

Trad. de Ioan Belu.

Aşa ũi-e viaţa.

In zori de zi când m'am trezit

Un fulg de nea... prea obosit...

Din drum la jamu-mi s'a oprit,

Mi-a spus de-un dor... şi s'a topit..!

Aşa ũi-e viaţa... călător...

Pe-acest pământ rătăcitor:

C'a unui fulg de nea... uşor...

Ce piere 'n drumu-i,... călător!

G. Podgoreanul.

Oglinda lui Oli...

Sunându-și pașii discret pe lespezile de piatră feliurită ale coridorului înfiorat de sireagul umbrelor fricoase — Oli se opri la cea dintâiu fereastră aburită, atinsă de degetele întunecului mestecat cu fluturi de lumină și scipiri agere de zăpadă... Și cum își trecu domol, ca într'un gest automat, palma moale peste frunte — simți de-odată desfăcându-se prin dreptul ochilor lui mănunchiuri de imagini bizare, — la fel cu firul unui ghem vrăjit... alergând pe-o clipă cu privirile îndărăt...

„In ziua aceea a prins să ningă cu tot dinadinsul după o noapte de vifor aprig cu șuere înăbușite prin colțuri de coridoare și picuri mari la geamurile de sticlă... Scăpași ca printre degetele unei mâni uriașe într'o nelinchipuită roire, fulgii păreau o invazie de fluturi, năpădind asupra nemărginirilor fără de-a bate din aripi...

„Și pe nebanuite, în clipele când umbra se sărută cu lumina, — zarea s'a văzut numai de-odată gingaș îmbrățișată de firele unui giulgiu subtil de mătăasă albă-albă și moale, ca puful...

Țipetele unor cumpeni de fântână au despicat scurt liniștea îndelungă, dela o depărtare nebanuită... Un chiot voinic peste rău... și cu cele din urmă scârțări de roate la colț de stradă pietruită, limpede, în armonii de clopote 'n surdina, — șuetul iazului a prins să-și verse din nou melodiile, la fel cu alte dați în nopți târzii, prin ferestrele sub care stam.

Era seara aceea întâia seară de Crăciun, petrecută departe de casa noastră.

„Și iute, parcă acuma văd, m'am fost așezat la fereastră cu ochii înduioși, pironiți de cutea întunecului — și căpsorul mic, cu fruntea care privită cel puțin dela distanță îmi arăta atunci întâiele vergi de visător... — Sub puterea cărei forțe voiu fi picat învina, departe să-mi fi putut da eu seama. Atâta știam, că de astă-dată eu nu m'am dus acasă pe sărbători — și-o jale, o duioșie sfâșietoare îmi adulmecase prin trupșorul fraged...

Ca într'o lumină înșelătoare de cinematograf zăriam tovarășii cu cari mi-am răsfoit abecedarul și m'am opintit la futăiele avânturi copilărești îmbrățișat de curebeful năsdărăvânilor fără vină...; într'o semiumbră violetă amurgurile în cari cu sorioara, rămași singuri acasă, nemotivat, împinși ca de-o forță imperioasă, lăuntrică, — ne-așezam sub umbra mărilor dela fereastră... și începeam să plângem adese-ori... De ce? — Noi nu înțelegeam și nu înțeleg nici acum, dar știu c'aveau ceva dulce în ele lacrimile.

Murmurul colinzilor târzii ridicat în plutiri ușoare peste arcul satului... halălăitului cânilor din ogrăzile pașnice, treziți de scârțăitul pașilor străini prin zăpada aspră, în sunet de clopotele... dangătul clopotului dela biserică... și toate, toate pătrundeau până la urechea lui Oli, ca din niște adâncuri nebanuite...

Pe-o clipă însă a simțit ca și cum terenul iar peri de sub picioare și-o mână nevăzută, ridicând ușor o cortină lungă-lungă l'a lunecat de-odată lâng'o vatră cu jar și vreascuri încinse de flacări...

„E noapte la ferestre, ceasul de pe părete arătându-și zalele vechi, uriașe, ticăe mărunt, ca gănguritul unor porumbei — și

'n depărtare s'aud colindători potoliți... Lumina de său din sfeșnicul de laturi clipește în sbateri rari, iar candela însângerată dela căpătâiul mării pare o aripă de pasere rănită...“

A trăsărit de-odată. La geamul sub care sta, cu căciulile dinse și ciubotele tari, grele, — trei voinice s'au aprins din argintul glasurilor spunând de-o iesle, de-o fecioară...

Și seara aceea din toate cea mai grea, cu câte svârcoliri și neimpăcări în inima plâpândă sub sarcina celor căți-va anișori, — lui Oli a trebuit să treacă și ea, ce-ar fi putut face altceva?

A ascultat până târziu uruiturile rozelor și cântecul apelor în șoiu, înfiorate sub pulberea de lumină rătăcită a cine știe cărui telinar.

Sfârmări de glasuri purtătoare de colinzi s'abăteau arar de unde-va din apropiere și liniștea cădea iarăș grea, ca de plumb peste cuprinsul incremenit...

Târziu când ochisorii nu l'au mai ținut, îndemnându-și pașii spre locșorul lui — a auzit în depărtare limba unui ceas cum bate măsurat, pustiu, iar în odaia de-alături clinchete de cristal și hicotiri vesele de glasuri multămite...

Prin zăpada moale ca puful, la întrecere cu ortaci tot așa de voinici, — Oli, dimineata, s'a simțit ca ridicat pe firul altor zări...

Săltau, se învârteau într'un picior — niși se lăsau de fulgii mari, ca niște aripi de fluturi... pe ochi, pe buze, pe frunte... neștiutori, smulgând un mănunchiu din mirajul bucurii nemărginite.

„Intreagă tristețea din seara trecută, ca și când n'ar fi fost niciodată...“

„Câte seri la fel vor fi trecut de atunci?“

Ca în însuflețirea unui cântec, acordurile căruia în oșclări calde îi bat încă proaspăt la ureche... așa pe neobservate, au venit primăverile de farmec și ispită...

Flințe ademenitoare, purtătoare de farmec și ispită, cu flacăra zămbetelor șirete, au prins să-i înflorească obrăjorii... și nu odată ochii lui au rămas pierduți, întrebători în urma vreunei siluete de femeie, dispărând grabnic la colțuri de stadă, prin pulberea de lumină, picuri mărunți ori argintul fulgilor de zăpadă...

Poezia vieții și-a farmecului ei, ca o răvârsare de raze l-a simțit deodată cum îi încolăcește grumazul... Orhestrele armonioase pe terase îndepărtate, alunecările părechilor pe lespezea teraselor, desfrunzirea plataniilor... și toate, toate au început pe rând să-i deslege câte-o întrebare, în fața căreia mai înainte rămânea de atâtea ori cu degetul pe buze, — panorama vieții cu perspectivele-i de golătate și zădărnicii, să-și tragă, ca de un fir ascuns, nevăzut, cortina bătută cu pulbere de neguri și lumină...

„Când a privit prin fereastă ochii lui Oli au rămas pironiți de cutea întunecului. Țante de aur strălucesc unde-va departe în câmpul nemărginitului de mărgean... Grămădită în columnne uriașe deasupra cupolelor de clădiri, negura arde în purpură și colorii feliurite sub bătaia luminilor galbene și verzi ori însângerate din sfeșnicul miilor de becuri implantate în lungul străzilor clocotitoare, — dându-ți pe-o clipă aspectul unei imagini cu proporții nemărginite, din

mijlocul unui oraș în flacări, aruncată pe arcul ceriului...

La cap de coridor prin întunec și țipă locurile unor ghete nemoderne... Mănunchiuri de șoapte scapă în umbră... Țipetele de tocuri aderm și în bătaia unor lumini îndepărtate crește forma unei siluete pe păretele de laturi...

Lui Oli însă îi supune urechea clocotului orașului ca o melodie pururi nedeslegată cu întrecerile de glasuri, de răcnete și chiote în surdina pătrunzând până la el pe vetele la distanță ale viforului...

Și nici n'a băgat de seamă până a simțit o aplecare de frunte pe umărul lui și-o atingere de mână moale...

— „Măne-i ziua de Crăciun...“

— „Știu...“ și amândoi ca săruțați de lumina aceluiși gând au rămas cu ochii călători sub puterea tăcerii, care și-a desvilit pe o clipă vălul dealungul coridorului... Vor fi căzut amândoi robi vreunei păreri dulci de-a asculta refrenele unor colinzi la geamurile unui sat îndepărtat, înzăpezit... ori fiorului cu îngechiarea de-a înțelege că cea mai frumoasă parte a vieții, pentru sufletul lor și-a isprăvit miresmele? — Cine știe!

Cu pașii tovarășului însă, cari își decreaseau intențitatea în proporția depărtării, — pe Oli l'a supus o vedenie... la fel cu apele unei oglinzi strălucitoare, limpede și-a desfăcut faldurile înaintea ochilor lui, trecutul... Ca o oglindă, pe care într'un amurg cu foi de platan pe cărări, întors mai târziu acasă, ca de obicei și-a aflat-o țandări, izbită de-o mână odioasă... Și Oli cea făcut atunci? — Și-a adunat bucățile mai întregi rămase vărându-le într'un adânc de săltar, iar mărunțișurile le-a svârilit pe fereastă...

T. Murășan.

Lucrurile, locurile și timpurile sfinte (prescurile, icoanele, bisericile sărbătorile și posturile*)

Iubiți Creștini!

Asemenea este împărăția ceriurilor grăunții de muștar, pe care luându-l omul la sămănat în țarina sa. Este mai mic decât toate sămânțele, dar când a crescut este mai mare, decât toate legumele și se face pom, încât vin paserile ceriului și stau în ramurile ei (Mat. 13, 31—32). O sământă mică a fost învățătura Dnui Hristos, pe care în cursul alor 3 ani a propovăduit-o pe pământ; din acea și din puterea ce a dat Apostolilor de a întocmi toate cum e de lipsă: s'a născut clădirea măreață a Bisericii de azi, cu toate învățăturile lămurite, cari atunci erau numai în găoace, cu toate rândurile și tocmeile bisericesti, cari le avem noi astăzi. A lăsat Dl Hristos învățătura sa și legile sale hotărâte până la cea mai mică cirtă; a lăsat sfintele taine și mai mari bisericesti; n'a lăsat înse nimic despre felul, cum să slujască preoții sf. taine și sf. Liturgie n'a lăsat nimic despre ceea, cum să fie bisericile sau locurile de închinăciune ale creștinilor; n'a lăsat despre ceea, cum să cinstească oameni pe Dumnezeu cu lucruri sfinte, cu sărbători și cu posturi: ci a trimis

*) Reproducem următoarea parte din eminenta lucrare «Pocăiții», edată de păr. Dr. Nicolae Brînzău din Vulcan. Cartea acum a eșit de sub tipar și se poate procura la autor și la librării cu prețul de 3 Cor.

a zecea zi după înălțarea sa la ceriuri, a trimis Preasfântul Spirit, ca să învețe pe Apostoli toate (Ioan 14, 26), cum sa le facă. Acele lucruri dar, despre cari o să vă vorbesc azi, nu se află, decât numai *sămânța lor*, în s. Scriptură, iar de hotărît le-a hotărît Biserica. Acea înse se poate dovedi, că sunt de pe vremea Apostolilor, fiindcă se află dovezi despre ele în cărți vechi scrise de ucenici ai Apostolilor, cari însiși au auzit învățătura lor.

Azi, iubiți creștini, vreau să vă vorbesc despre lucruri, cari numai cu *sămânța lor* se află în s. Scriptură, dar cari sunt adevărate după rânduiala lui Hristos. Acelea sunt următoarele: 1. lucrurile sfinte; 2. locurile sfinte, adica bisericile, 3. timpurile sfinte, adica sărbătorile și posturile, tot lucruri, pentru cari multă luptă avem cu pocăiții, cari deloc nu vreu să le cunoască. Ascultați dar, iubiți, creștini, învățătura adevărată despre acestea, ca să știți da răspuns cuminte credinții voatre.

I.

Lucrurile sfinte cari le folosim la slujbe, simvoalele, vasele și hainele sfinte. *Simvoalele* sunt lucruri, cari nu se folosesc pentru sine, ci pentrucă înșamnă alt lucru. Sunt simvoale dela fire (naturali) și simvoale de aducere aminte. *Simvoale dela fire sunt:* apa, care la botez înșamnă curățirea sufletului prin dar, oleul, care înșamnă întărirea prin ungere, pânea, grâul și vinul, care înșamnă hrana sufletească. Luminile, pe cari le aprindem la slujbe, înșamnă luminarea minții, tămâia e semnul jertfei și al cinstei lui Dumnezeu.

Aici trebuie să vă spun, iubiți creștini, ceva despre un lucru, pentru care multă vorbă fac pocăiții; despre *prescurile și parastasele*, ce le aduceți la biserică. Știți bine, că la sf. Liturgie trebuie pâne și vin, care se preface în trupul și sângele Dni Hristos, prin ce se aduce sf. jertfă liturgică. Ei bine, din vechime a fost obiceiul, că pânea și vinul, ce sunt de lipsă la sf. cuminecătură, să-le aducă creștini evlavioși de cinste la biserică. Și oare nu e mare mângăere pentru omul creștin a ști, că la marea și infricoșata taină a sf. Liturghii a ajutat și el cu ceva. cu pânea aceea, prin care se aduce sf. jertfă? Cum înse se întâmplă, că mai multe pâni se aduc decât e lipsă la sf. împărțanie: cu cele ce rămân, ce să-se întâmple? Precum în Test. Vechiu cele 12 pâni de pe altarul punerii înainte se mâncău prin preoți, astfel a o rânduit sf. Pavel și în Test. Nou, că pânilor ce rămân în altar să se folosească de Slujitorii altarului. „Cine slujește în oaste vreodată cu plata sa? Cine sădește vie și din rodurile ei nu mănâncă? cine paște turmă și din laptele turmei nu mănâncă?... Nu știți că cei ce lucrează cele sfinte, cele ce sunt în biserică mănâncă și cei ce slujesc altarului, se împărțesc din altar? Astfel, a rânduit și D-l, că cei ce propovăduesc Evangelia, să trăiască din Evangelie (1 Cor, 9, 7. 13—14). Fiind cuvintele acestea atât de lămurite, ce răutate este aceea, când pocăiții hulesc pe preoții noștri, cari își au slujba lor, câștigată cu învățătura grea, isprăvind munca lor, care nu-i îngăduie să are ori să cosască: îi hulesc pentru că leau plata după munca lor? Ar nu știu ei, că Dl Hristos a lăsat Apostolilor, ca nici traistă, nici două vesminte, nici colac să nu-și iee cu ei: căci vrednic este lucrătorul de hrana sa! (Matei 10, 10).

Simboale de aducere aminte sunt chi-

purile sau icoanele. Dacă cetim în carte despre lupta dela Plevna, ori despre luptele de acum cu Turcii, pricepem noi, cum a fost aceea; dar dacă vedem pe un chip: cum se bat Români cu Turcii, cum se spintecă, se împuşcă. unul căzut aici, altul mort colo, cum zboară ghiulele din tunuri: atunci vedem toată întâmplarea, ca și când acum ar fi înaintea ochilor noștri. Chiar așa e și cu întâmplările din Sf. Scriptură și cu tainele credinței noastre: înfășoșate pe icoane, cu mult mai bine le putem cunoaște și ținea aminte, decât numai după auzite. Pricepem noi pricepem, ce lucru mare a fost aceea, că Dl Hristos s'a lăsat pentru noi să se răstignească și să moară pe cruce; dar când vedem trupul acela pironit pe cruce, capul cu cununa de spini, ochii plecați a celui sfâșiat de durerea cuielei; numai atunci pricepem pe deplin, ce a fost jertfa Aceluia, care a suferit pentru noi crucea!? De aci s'a obiceiuit, iubiți creștini, a se zugrăvi pe icoane întâmplări din s. Scriptură, apoi chipurile Dni Hristos, ale sfinților Apostoli, Mucenici și alți sfinți; ale Preacuratei fecioare Maria, ș. a. Icoanele acestea privindu-le noi, cu rugăciune și închinăciune cinștim pe acela, care e pe o icoană, tocmai ca o mamă privind chipul fiului său răpusat, cu duioasă dragoste îl sărută. Pentru ce? Pentru hârtia aceea, pe care e făcut chipul? Nici de cum; nu se gândeste ea la hârtia și cerneala chipului, ci pe fiul său, cel zugrăvit acolo, pe care nu-l mai are, pe acela l-i sărută, îl înbește. Astfel noi hârtia ori pânea și farbele icoanelor le cinștim? Nici decum; ci pe acela sau aceea, de pe icoană, la aceea ne gândim, ne închinăm, aceea o cinștim!

Mai însemnat dintre toate chipurile sfinte este sfânta Cruce, pe care o ținem în căsi, în biserici, o ridicăm pe căsile noastre, o așezăm lângă drumuri, în țărini. Cu semnul sf. Cruci ne înșamnă și pe noi la toate rugăciunile. Pentru-ce? Pentru-că prin cruce s'a făcut mântuirea noastră, aceasta este cea mai însemnată întâmplare pentru mântuirea neamului omenesc! Ne înșamnă cu semnul crucii, ca să ne cunoaștem unii pe alții de creștini adevărați. Precum un steag rămas dela bătăie, unde s'a mântuit țeara de dușmani, ori-cât de vechiu, zdrențos și ciuruit de gloanțe să fie, e o cemoară nespūsă pentru cetățenii acelei țări: astfel și crucea, ori-cât de batjocorită să fi fost înaintea păgânilor (1 Cor. 1, 18. Galat. 5, 11, 6, 12), nouă ni-e cea mai scumpă moștenire, dela D. Hristos! Pocăiții nu voesc să cinștească sf. Cruce zicând, că sub cruce se înțeleg suferințele și năcazurile vieții acesteia, pe cari trebuie să-le purtăm. (Mat. 10, 38. Luca 9, 23). Ei bine iubiți creștini, pentru-că crucea cea adevărată a apăsât ca o greutate umerii lui Hristos, pentru aceea se numesc aici greutatea vieții *cruce*, precum povara vieții sau robia se numește jug, fiind grea ca și jugul, ce-l poartă vitele; dar precum jugul adevărat e aceea unealtă de lemn, care se pune în grumazul boilor, astfel și crucea în înțeles adevărat e aceea, pe care a suferit D. Hristos. Știți iubiți creștini, ce zice sf. Apostol Pavel despre oamenii, cari ca pocăiții noștri, nu cinștesc crucea lui Hristos? Deschideți sf. Scriptură și cetiți cartea cătră Filipeni, cap. 3, 2, urm.: „Vedeți câinii, vedeți lucrătorii răi, vedeți învrăjbirea!... Căci mulți umblă, pe cari de multe-ori vi-i numeam (iar acum și plângând

vă spun) vrăjmași ai crucii lui Hristos!“ (v. 18). Auzirăți: cum numește sf. Pavel pe vrăjmașii crucii lui Hristos? Câni, lucrători răi, vrăjbitori... Osândă mai aspră decât aceasta unde aflăm în sf. Scriptură? Nici Cain, care a omorât pe fratele-său, nici fetele lui Lot, cari au curvit cu tatăl lor, nici Iuda care a vândut pe D. nu se numesc câni, ci numai vrăjmașii crucii lui Hristos. O pocăiților, întoarceți-vă!..

Zic mai departe acești oameni: crucea și icoanele nici-decum nu le putem cinși. Porunca întâie al lui Dumnezeu sună: „Chip cioplit să nu-ți faci, ca să-te închini lui“. Deci cum să ne închinăm la icoane ori cruce, cari sunt chipuri cioplite sau zugrăvite, tot una e. Aceea ar fi închinarea idolilor, care atât se oprește în sf. Scriptură. Nu, iubite creștine cinștea icoanelor și a sfintei cruci nu e închinare de idoli. Știți, ce-i idol? Am cetit în o carte, că un om dela noi a călătorit departe, în răsăritul Aziei și acolo se afla între oameni păgâni, întunecați la minte. Odată vede, că oamenii lui cu mare cinste înunjură o corfă răsturnată cu gura înjos, fac închinăciuni înaintea ei, se ploconesc. A întreat ce-i acolo? Inceț, au răspuns ei: acolo e dumnezeul nostru. După multe închinăciuni trăindu-să în genunchi au mers până la corfă și acolo ridicându-o, ce era sub ea? Un șorof cu care se trag dopurile dela glăji!... Vedeți dară, ce-i idolul? Un lucru pământesc, făcut de mâni omenști, pe care oamenii îl țin că e Dumnezeu! Păgânii aceia nu mai văzuse unealta aceea, șorof de tras dopurile, și minunându-să de el, neștiind ce-i, au gândit în întunecimea minții lor: acesta e Dumnezeu? Oare așa ținem noi despre icoane? Oare despre pânea ori zugrăveala aceea ținem, că e Dumnezeu? Oare la ele ne închinăm? Sau nu mai virtos ne gândim la aceea-ce e pe ele și așa ne închinăm nu lor, ci lui Dumnezeu? Chiar și la icoanele sfinților au nu la Dumnezeu ne gândim și ne închinăm, căci el a dat virtute sfinților, a lui este mărirea întru sfinții săi..

Și oare nu același Dumnezeu, care a oprit aspru jidovilor închinarea idolilor zicând: chip cioplit să nu-ți faci, ca să te închini lui, — oare nu Dumnezeu a lăsat apoi lui Moise, se facă un șorof de aramă, la care să privească oamenii și aducându-și aminte de Dumnezeu, să se scape de boala năpraznică? (Numeri 21, 8, 9). Oare nu același Dumnezeu a lăsat, să se facă în sfânta Sfințelor, la părțile amândouă ale sicriului legii, doi Heruvimi aurii, din lemn. (Esire 25, 18)? Oare închinare de idoli a poruncit Dumnezeu?..

Îți mai rămâne ceva de zis pocăitule, împotriva cinștei sfințelor icoane? Vezi, că chiar Scriptura ne învață cinștea icoanelor, nu auzi osândă sfântului Pavel, care numește pe vrăjmașii Crucii lui Hristos: câni, lucrători răi, învrăjbitori? Cunoaște-ți greșeala, o rătăcitură și întoarce-te la legea cea adevărată al lui Dumnezeu..

După-ce văzurăm iubiților creștini, simboalele atât cele firești, cât și cele de aducere aminte (icoanele), acum să vedem celelalte lucruri sfinte. Atari sunt sfințele moaște. Aceste sunt părți din osemintele sfinților ori din vesmintele lor, din crucea pe care a fost restignit Hr. ș. a. Osemintele oameșilor de frunte totdeauna au avut parte de cinste deosebită. Israelitenii au dus osemintele patriarhului Iacob și le-au în-

gropat cu mare cinste în Canaan. (Facerea 50, 10), asemenea au dus cu sine din Egipt și osemintele lui Iosif și le-au așezat în Sichem (Iosue 24, 32). Osemintele sfinților pentru aceea sunt vrednice de cinste, că acele au fost locuința sufletului aceluia sfânt, Dumnezeu de multe ori a făcut minuni prin sf. moaște și nouă ne sunt o scumpă moștenire și îndemn la fapte bune. Pentru aceea se cinstesc nu numai moaștele sfinților, ci ale tuturor oamenilor mari.

Alte lucruri sfinte sunt vasele, cari se folosesc la sf. Liturgie: potirul, discul, steluța, iingurița și cuțitașul; și hainele, cu cari slăjește preotul, diaconul ori episcopul. Despre folosirea vaselor s. la sf. Liturgie nu trebuie se vă vorbesc mult: e firesc, că dacă fiecare om la casa sa are vase mai frumoase, cari le folosește numai când are un străin de cinste la casă: cu atât mai virtos la sf. Impărtășanie trebuie să avem vase mai prețioase, ca la altă folosință, cari numai pentru aceasta să le ținem! Iar despre vesmintele sau hainele sfinte încă ușor putem pricepe, pentru ce se folosesc? Pentru că dacă mergând la un domn îți iei alte haine, decât cele ce porți acasă, înaintea lui Hristos cu atât mai virtos trebuie să iei. Dacă fiecare tagmă sau slujbă omenească își are portul său, pentru ce să nu fie port ales pentru preoți când slujesc (cum era în Test. Vechiu). De aceea se înțelege, ce rost au hainele bisericesti, cu cari slujim. Am putea slugi și fără haine sfinte, îmbrăcați numai în acele, cu cari umblăm acasă și pe drum, slujba tot aceea ar fi, darul preotesc ar rămânea în noi: dar pentru cuviință a orânduit Biserica, ca preoții și cealaltă slujitor sfințiți când isprăvesc cele sfinte să aibă și vesminte sfinte în semnul de ispravnică ai tainelor lui Hristos!

Iarna.

*Jos la șes ca sus la munte
Toate-s albe 'nămețite.
Peste râuri ghița-i punte.
Valurile 's amuțite.*

*Plumburiu văzduhul pare
Părăsita mănăstire,
Fără albă luminare,
Fără nici o zugrăvire.*

*Nu-i nici ceriu cu stelișoare.
Strana încă e pustie.
Cântărașe sburătoare,
Duse-s toate 'n pribegie.*

*Câmpurile 'ndurerate
Dup'a verii șoapte tainici.
Acum dorm inegurate
Negri corbi având de prasnici.*

*Prin poeni și prin tușiguri
Vântu-și cântă tristul vaier,
Troienitele frnziguri
Spulberându-le în aier*

*De nămeți și vânt scutite
La a paielor jireadă
Vrăbioarele șgulite
Doinesc tristă serenadă.*

*În sănin declin spre sară
Vântul 'nceată frigul crește
Și 'n plăcerea lui bizară
Pe ferești flori zugrăvește!*

*În a nopții tristă zare
Și 'n lugubra ei tăcere,
Satul cimiter se pare,
Loc de jalnică durere.*

Alex. Bărbulescu.

LA LOURDES.

(Scrisoare.)

Prietine, este așa de mult de când mi-ai scris, să-ți spun vre-o câteva cuvinte despre călătoria ce am făcut-o astă vară prin Italia și Franca. Imi zici, că aștepti cu drag să cetești foița »Unirei«, în care să-mi desvălui impresiile ce mi-am câștigat mai ales prin Franca.

N'am făcut-o până acum pentru că m'am ocupat tot cu alte lucruri, despre cari dacă vei auzi, sum sigur, că-mi vei scuza întârzierea. Afară de aceea, am socotit, că îți va face mai multă plăcere, dacă scrisoarea mea te va afla în toial veselii ce ți-o cauzează vestea despre nașterea Aceluia, care trebuie să ne ușureze și nouă odată greutățile, ce mai ales acum promit să ne apese umerii.

Dorești să-ți spun mai ales cea ce am văzut prin Franca. În Italia zici, că ai umblat și tu și astfel nu ești curios.

Ei bine, voi lăsa dar la o parte drumul ce am făcut prin nordul Italiei, pe la Padova, cu osămintele sfântului Antoniu, pe valea râului Po, pe lângă lacul Garda, apoi prin Milano, cu Domul, pe care Italianii îl numesc »a opta minune din lume«; prin Genua cu cel mai frumos cimitir ce s'a putut vedea vre-odată și în urmă spre sud pe la Piza, la Roma, cetatea eternă, după aceea la Ancona și Loreto, unde e Casa sfântă pe care îngerii au adus-o aici din Nazareth și la Venezia, orașul cu ulițele de apă și cu cântecele »mult duioase«.

Voiu trece iute și prin Riviera, țeara visurilor și a frumșetii, unde iarba se pare mai verde și florile mai mirositoare, iar aerul parcă deschide mai ușor inimile oamenilor, cari se înfăleg așa de bine.

Pe calea împodobită cu oleandrii și palmieri, ce duce dela Menton la Monte Carlo, unde în »Le Casino« atâtea averi s'au împrăștiat în vânt, și atâtea vieți stăpânite de patima cărților de joc s'au prăpădit și la Monaco unde își are rezidența principele de Monaco, care în zilele trecute a ridicat arânda Casinei din Monte Carlo numai cu trei milioane de franci, pentru că după aceasta și mai multe lacrimi și blăstămuri să se verse peste pietrele din cari e ridicată aceea rezidență, nu mă voi opri. Ci dealungul țarmurelui mării mediterane pe la Marseille, Arles, Cette, Norbonne, după aceea prin Toulous și prin Tarbes, apropiindu-mă de Pirenei, voi intra în Lourdes, ținta călătoriei și locul unde vream să mă opresc mai mult și despre care vreau să-ți povestesc mai amănunțit.

Prietine, vei fi cetit și tu despre Lourdes, despre mica Bernadette, Sonbirons, despre arătările Preacuratei Vergure Maria la peștera Massabielle, nu departe de râul Gave și despre minunile ce se întâmplă acolo, aproape în fiecare zi. Dar nici închipui nu-ți poți, ce simte omul atunci când păsește mai întâiu pe pământul unde s'a arătat Preacurata Vergură Maria și unde a răsunat de atâtea ori așa de dulce glasul ei.

Intr'adevăr parcă nu mai ești din lumea aceasta. Te desfaci cu totul de cătușile trupului și te ridici la Dumnezeu, la Preacurata Vergură Maria. Îți pleci genunchii la pământ și te rogi așa de ferbinte

și cu atâtea pietate, cum numai sufletele alese și plăcute lui Dumnezeu se mai pot ruga.

Nu este acolo zgomot, nu-i deosebire de oameni. Toți sunt egali, toți sunt frați, toți se bucură împreună și laudă pe Dumnezeu și pe Preasfânta Fecioară.

Era Sâmbătă dimineața, când am sosit în Lourdes. Nu durmisem toată noaptea și eram obosit, dar când mă cugetam unde mă aflu și pe ce pământ pășesc uitasem toate suferințele.

Nu-mi trebuia nimic. Doriam numai să văd biserica, să văd peștera în care s'a arătat Preasfânta Fecioară Maria și izvorul în care atâtea mii de oameni să vindecă de boalele trușești și sufletești.

În grupul nostru erau mulți, peste două sute de persoane. Toți streini. Români eram numai patru. În Lourdes mai întâlnisem pe doi români, cari venise cu alt grup. Eram cu toții soți nedespărțiți. Umblam tot laolaltă. Ne unia și limba și legea pe care o mărturisiam. Cuartirul l'am avut la Alliance Catholique. Odăi destul de bune și curate. Mâncările însă erau pregătite numai cu ulei și așa noi, cari acasă mâncam pregătit mai mult cu unsoare, nu ne prea însuflețiam.

Iute ne spălăm și ne schimbăm veștmintele — așa cum sosisem căutam foarte rău — și mergem prin oraș. Ne surprinde într'adevăr vieța din Lourdes. Deși se învârtesc pe aici mii și mii de oameni din toate țările — deodată cu noi au fost în Lourdes francezi, italieni, germani, englezi, belgieni, holandezi și unguri — totuși este așa o liniște peste tot locul. Nime nu te molestează îmbiindu-ți marfa, din care nădăjduiește ceva câștig. Nime nu strigă și nu face zgomot. Un singur tramvai circulează dela gară și până la podul ce trece peste râul Gave. S'ar putea zice, că întreg Lourdesul e numai din hoteluri, curate, elegante, dar pentru aceea destul de ieftine. Parterul în tot locul e ocupat de prăvălii, în cari se vând mici obiecte de pietate, pe cari călătorii le cumpără, ca souvenir de la Lourdes.

Punctul principal însă, care pe noi ne atrage mai mult e biserica și peștera.

Dincolo de podul ce trece peste râul Gave, pe o poartă largă, lângă care păzesc doi îngeri cu săbiile scoase, intri într'un parc frumos, împodobit cu flori, dintre cari se ridică, cam în mijloc o statuă a Domnului Hristos, înaintea căruia o femeie în genunchi îl roagă s'o ajute, și o altă statuă a Preacuratei Vergure Maria, așa cum s'a arătat Bernadettei la peștera Massabielle. Într'un vestmânt alb ca zăpada, încinsă cu un brâu de culoare vânătă deschisă, și cu o aureolă bogată în jurul capului, cu mâinile împreunate spre rugăciune, cu fața veselă și delicată, se pare așa de blândă încât stai uimit privind-o și parcă nu-ți vine s'o părăsești.

Ingenunchiem la picioarele Ei, o adorăm și o rugăm cu mâinile ridicate să se întrepună pentru noi la Tatăl ceresc. Și Ea parcă ne spune: fiți siguri, vă voi ajuta. La marginea parcului, cam în aceeași linie cu statuă Preacuratei Vergure Maria este o statuă ce s'a terminat chiar în zilele acelea, anume: Salus infirmorum, ridicată de dieceza de Cambrai. Un bolnav e culcat pe pat. Preacurata Vergură Maria îl privește

cu mâinile întinse, parcă i-ar zice: scoală și fi sănătos. La cap stă soția lui, îndurerată. La picioare un brancardier (care poartă bolnavi) iar lângă bolnav preotul cu cartea în mână se roagă pentru însănătoșarea lui.

În capătul parcului două șiruri de colonne grele, ce seamănă cu șirul de colonne dinaintea bisericii sf. Petru din Roma se sfârșesc în biserica Madoanei de Lourdes, zidită pe coasta dealului deasupra locului unde s'a arătat sf. Fecioară.

Vei dori poate iubite prietene să ști ceva despre aceasta biserică.

La Roma, în Vatican, vei fi văzut o biserică ceva mai mică zidită chiar după modelul acesteia.

De departe, când o privești, se pare că e numai o singură biserică. În realitate însă sunt trei biserici una peste alta.

Cea mai de jos se cheamă *Rozarinu*. E mai mare și mai spațioasă decât celelalte două. Păreții încă nu sunt pictați. Altarul principal, foarte frumos împodobit e așezat cam la mijlocul bisericii. Deasupra altarului, Madona de Lourdes privește cu atâta dragoste la preotul care o roagă să se întrepună la Părintele ceresc pentru sufletele acelor mulți, cari cer iertarea păcatelor și își propun să se îndrepte.

În jurul bisericii sunt cincisprezece altare frumoase. Deasupra fiecărui altar, câte un chip mare lucrat în mozaic, reprezintă scene duioase din viața Mariei, începând cu Bunavestire și până în momentul, când Maria încunjurată de îngeri se înalță la cer, iar apostolii — cum ne spune tradiția — îi află sicriul plin numai cu flori.

Biserica a doua numită *Criptă* e deasupra acesteia. E mai mică decât Rozariul. Intrăm în ea printr'un coridor lung împodobit cu diferite table, pe cari cetim cuvintele de mulțumită ale celor împărtășiți de ajutorul Mariei.

În naia bisericii o liniște ca în mormânt. Ne apropiem cu sfială de altar. Îngenunchiem și ne rugăm, ne examinăm viața din trecut și parcă ne simțim așa de ușurați. Rugăciunea ne cade așa de bine și ne vine să nu ne mai depărtăm de aici. Avem impresia, că ne aflăm înaintea scaunului de judecată a lui Dumnezeu. Am fost ascultați deja și acum așteptăm, ca Isus Hristos, care ne vede de acolo de sus, să ne rostască judecata de care suntem vrednici.

Peste Criptă e *Basilica*, a treia și cea mai frumoasă biserică, zidită la dorința Mariei pe locul ce Ea l-a arătat Bernadettei. E împodobită cu tablouri admirabile; cu steaguri aduse aici de creștinii, cari au venit din toate părțile pământului, pentru ca să ceară ajutorul Maicii Domnului; cu statui și diferite obiecte lucrate din aur și argint. E artă și frumuseță tot ce să află în această biserică. Nu știi ce să admiri și stai uimit când vezi ce poate să producă iubirea omenească.

Pe perețele bisericii în formă de semicerc se pot citi cuvintele: »Preasfântă Fecioară, mama îndurării roagă-te pentru întoarcerea Franciei«. Câți sunt și în Franța, cari nu vreau să creadă și nu vreau să asculte de glasul chemării Ei. Și totuși ea nu-i părăsește. Pe pământul lor se arată și pentru ei se întrepune. Câtă gingășie, o Marie, și câtă dragoste!

Din biserică mergem la Peșteră, locul sfânt, unde înainte de aceasta cu cincizeci de ani și mai bine Preasfânta Fecioară Maria s'a arătat Bernadettei.

Era Joi, în 11 Februarie 1858. Incepuse se ploaie și era foarte rece. Soarele era mai la amiaz și în casa lui Francisc Soubirous încă nu se gătise nimic de mâncare. N'aveau nici un lemn să pună pe foc.

Mica Bernadette și sorioara ei Maria, merg în pădure se adune lemne de foc. Le însoțește și o prietină a lor Ioana Abadie.

Umblând după uscături tot mai tare se apropie de peștera Massabielle. Trebuie să treacă peste un pârăuș. Maria și cu Ioana descurte trec pârăul și se depărtează binișor prin pădure. Bernadette nu îndrănește. Ea e mai debilă și să teme să nu se răcească. Abia târziu numai se decide să treacă și ea. Se așează pe o piatră și voiește să-și lapede încălțămintele. Dar de odată se aude un șuer de vânt lin. Frunzele abia se mișcă. Privește în jur. E liniște. Din peșteră numai, parcă se răspândește o lumină deosebită, din care se desface un chip frumos de femeie, cu fața veselă și delicată, și zimbînd cu multă dulceață... E Preacurata Vergură Maria. Parcă se tot apropie de Bernadette, îi face cu mâna, buzele îi rostesc rugăciuni fierbinți.

Nici prin minte nu-i trecea Bernadettei pe cine are în față. Arătarea a ținut vre-o 20 minute.

Maria și Ioana nu știau nimic. Pe drum către casă numai le-a povestit Bernadette ce a văzut ea.

Acasă era foarte agitată. Dar n'a spus nimic. Celelalte două fetițe au trebuit să spună mamei ce s'a întâmplat cu ea. Mama a crezut, că e numai o simplă vedenie. A oprit-o să mai meargă la peșteră. Dar puterea Mariei e mai mare și ea a mers și după aceasta. Și Preasfânta Fecioară i-s'a arătat de optsprezece ori și i-a zis: »Doresc să vină toată lumea aici. — Roagă-te pentru cei păcătoși! — Pocăință! Pocăință! Pocăință! Mergi spune preoților să zidească aici o biserică! — Mergi și bea din apa acea!

Și deatunci peregrinează la peștera dela Lourdes oameni din toată lumea. Credincioși și necredincioși, învățați și neînvațați, avuți și săraci, bolnavi și sănătoși vin să ceară ajutorul Vergurei Maria și să se închine ei.

Când am ajuns la Peșteră, parcă nu mai simțiam nici o oboseală. Eram răpiți cu totul. Uitasem orice grije. Ne rugam cu atâta însuflețire și ceream întrepunerea Mariei pentru noi și cei mai dragi ai noștri.

O prietene, sunt foarte sincer și să mă crezi atâta credință și atâta pietate ca și la Peștera dela Lourdes n'am văzut și nu voi vedea în viața mea. Mai ales aici se adună peregrinii și aici aduc și pe cei bolnavi. Și te înduioșează până la lacrimi, cucernicia cu care se roagă acești bolnavi. Aici poți să vezi numai cum pot și cum ar trebui să se roage cei bolnavi și lipsiți.

Ei nu mai au nici o nădejde în ajutorul medicului. Acela nu-i mai poate mântui. Au însă credința așa de tare, de ai putea mișca și munții cu ea, că Preacu-

rata vergură Maria îi va ajuta și îi va vindeca.

Ei văd locul sfânt unde a stat Ea acum vre-o cincizeci și cinci de ani; văd chipul ei dulce încunjurat de o aureolă, în care să strevăd literile: *Je suis l'imaculee conception*; aud murmurul lin al isvorului ce a ieșit din pământ la porunca Mariei, și nu pot să nu nădăduiască, nu pot să nu se însuflețească pentru Maria. Lacrimile din ochii lor și rugăciunile rostite de ei o tradează aceasta.

Lângă locul unde a stat Maria și unde se vede și acum statua ei, în forma cum a apărut, ceva mai în jos, este o boltitură mai mare, pe perețele căreia să văd bătele și obiectele folosite de bolnavi, rămase acum aici, ca tot atâtea dovezi ale vindecărilor minunate săvârșite la Peștera dela Lourdes.

Aici e ridicat și un altar la care zilnic se săvârșește sf. Liturghie și ard cam la o sută de lumini. Am încunjurat acest altar și am sărutat piatra dela picioarele Mariei — lucie de sărutul miilor de peregrini.

Cei cari cumpără ceva obiecte dela Lourdes, le ating de aceasta piatră și astfel le sfințesc, păstrându-le ca cea mai scumpă souvenir ce pot să aibă de aici.

Dela Peșteră spre dreapta e isvorul miraculos, din care peregrinii beau și să spală pe ochi și pe față, și de unde își aduc apă și acasă. Tot aici e și scaldă, locul tămăduirii, unde se scaldă bolnavii și de unde, se întâmplă de multeori, și-aș putea spune cazuri, că bolnavi, cari au intrat în scaldă ridicați de rudeni și prieteni, au ieșit afară singuri fără ajutorul nimănui.

Să pot scaldă aici în anumit timp și cei sănătoși. Noi încă ne-am scaldat de vre-o câteva ori. Apa e foarte rece. Nu-i voie să stai mult în apă. Cât te cufunzi numai până în creștet și trebuie să ieși. Dar te simțești așa de bine după ce ai ieșit. Ești cu mult mai înviorat.

După amiaz, în fiecare zi se face procesiunea cu sf. Euharistie. Noi încă am luat parte la toate procesiunile câte s'au făcut până am stat în Lourdes. Bolnavii sunt așezați în șir înaintea bisericii, iar cei sănătoși în ordine frumoase, pe de laturi. Procesiunea pleacă dela Peșteră. Sf. Euharistie o duce episcopul. Are mare suită de preoți îmbrăcați în ornate. Să cântă litanie și imnuri în onoarea Preasfintei Fecioare.

Încunjură spațiul dintre biserică și statua Mariei, și când trec pe lângă bolnavi, episcopul pe fiecare în special îl binecuvântă cu sf. Euharistie.

Cu atâta pietate adoară trupul Domnului și să roagă acești bolnavi, încât și inimile celea mai împietrite nu pot să nu se miște.

De regulă cu ocaziunea aceasta se întâmplă celea mai multe vindecări. În ziua a doua, Duminecă după amiază, însumi am văzut, cum după procesiunea cu sf. Euharistie, un olog de picioare, care în viața lui n'a putut umbla, s'a sculat din pat și a plecat fără să-l sprijinească cineva.

Ași putea să-ți spun multe cazuri de vindecări, cu ocaziunea procesiunilor cu sf. Euharistie. Dar le las și așa scrisoarea mea e prea lungă. De altcum socotesc, că

vei fi cetit conferința, ce a ținut-o Părintele Paul Aucler, la congresul Euharistic din Viena, despre minunile sf. Euharistii în Lourdes și din aceea poți să te convingi despre tot ce se întâmplă cu astfel de ocaziuni în Lourdes.

Seara între șapte și opt ore, este o altă procesiune cu torțe, așa numita *flambeau*. Mii de peregrini, în șir de câte patru, cu lumini în mână, pleacă dela Peșteră, percurg parcul dinaintea bisericii, și cântă fiecare în limba lui imnuri în onoare Preacuratei Vergure Maria. Iar după fiecare strofă, într'un singur glas, plini de însuflețire se unesc cu toții în refrenul: Ave, Ave, Ave, Maria.

Biserica încă înnoată într'o mare de lumină. Se pare că e un chivot strălucitor, din care se desfac luminos literile: Notre Dame.

Nu puteam se stăm în Lourdes fără să luăm parte și la o reprezentațiune cu cinematograful. S'a predat vieța Bernadettei Soubirous. Am cetit mult despre ea, dar acum după-ce am văzut-o și reprezentată, n'o mai pot uita.

Am peregrinat și la casa în care a locuit Bernadette. E aranjată așa ca și pe vremea, când trăia ea. Patul, masa, scaunele sunt toate neatînse. Moara pe care tatăl ei o ținea în arândă și acum se vede.

Nu putea face multe parale din moară, pentru acea își câștiga cele trebuincioase lucrând și ca ziler.

Atât...

Pretine, în Lourdes am stat până Luni după-ameazi. La plecare, stam cu toții într'o mută contemplare — vorba poetului și nu puteam să ne despărțim. Ne părea rău că venim și priviam cu atâta duioșie la locurile pe cari — Dumnezeu știe — poate nu le vom mai vedea în veci. Cu lacrimi în ochi sărutăm încă odată peatra dela picioarele sfintei Maria, înălțăm o scurtă rugăciune și plecăm cântând:

Encore nu sourire,
Reine de ce lieu:
C'est pour te redire
Au revoir! Adieu!

Pretine, și-am povestit ceea-ce am văzut în Lourdes. Mai mult nu pot să-ți spun. N'am timp. Mă pregătesc și eu de Crăciun. La tine acum nu pot să merg. Imprejurările nu-mi permit. Îți doresc însă mult noroc, voie bună și sănătate și să petreci sfintele sărbători în deplină fericire.

Ioan Popu.

Catastrofa dela „Berezina“.

1812 26 și 28 Novembre.

Istoria lunei, nu știe — și nu cunoaște o a doua învingere tristă, precum a fost cazul armatei lui Napoleon, în drumul din Rusia. Trecerea peste apa „Berezina“ acuma sunt o sută de ani, în douăzeci și șasă și douăzeci și opt Novembre e un fel de tragedie din „Schakespeare“, tragedia armatei, și a întregii epocă alui „Napoleon“.

După un deceniu plin de învingeri triumfale, în urma cărora drumul și mersul spre Rusia i-se părea a fi simplu un episod mic, pentru marele Napoleon. Mergea în fruntea unei armate de aproape un jumătate milion, — el — învingătorul popoarelor.

Ori unde îi sta în drumul sau calea lui, oaste dușmană trecea nimicind totul în urma lui. Învinge cu mare isbândă la „Smolenks“ în 7 August, și drept la o lună în 7 Septembrie, la „Borodino“. O săptămână mai târziu intră cu întreaga armată, în „Mosera“ atunci goală și părăsită.

Apoi în urma învingerii la două luni, fără ca să fi fost un singur dușman, — o singură ființă care să-l fi silit a se retrage, el — învingătorul mândru — dă ordin, ca să se pună poduri de trecere peste apa murdară a râului „Berezina“. Sub conducerea generalului „Eble“ lucrau sermanii soldați pentru de a asigura trecerea armatei care atunci era aproape frântă de frigul ghețos a Rusiei, — și de foamea și mizeria suferită în țara munților de gheață.

Fără de a fi dat față cu dușmanul — și fără vărsare de sânge, rămasă aproape numai o parte din armata franceză.

În 26 Nov. a trecut corpul armatei lui „Gudinot“ — ziua următoare trece „Napoleon“, moros și tăcut, și în 28 seara, era trecut și cel din urmă soldat francez, care mai era încă viu. În celea două zile din urmă s'a întâmplat lucruri nespuse de înfricoșătoare. Sub greutatea soldaților, cari să grăbeau cu o învălmășeală neregulată să rupse podul de mai multe ori.

Valurile murdare a „Berezinei“ înghiți și ducea cu sine trupurile soldaților aproape degenerați de jerul grozav a rusiei. Mii de feciori tineri își aflară mormântul între sloii de gheață a Berezinei.

De altă parte, era în dosul lor „Kutmov, Wittgestein și Csicsakov“ cu oastea lor grozavă, — care nu știa de milă sau grație. Sburau, — și cădeau granatele spre sermanii soldați francezi grămădiți în zorul trecerii pe pod, — din partea cazacilor infurati și cădea cu miile frumoasa și mândra gardă franceză, așa ca nici când de sabie contrară. Până când era trecută oastea întreagă, — „Napoleon“ avia cu 50 de mii soldați mai puțin — iară din armata lui de aproape un jumătate milion, — cu care plecasă spre drumul lui răsbunătoriu a Rusiei grozave, să reîntorcea abia încă 40 de mii soldați, în patria lor iubită. Cu toate acestea, pe lângă groznică și enorma pierdere a catastrofei, învingerea totuși a fost alui Napoleon. Marșalul „Victor“ în față cu o oaste de 5 ori mai mare ca alui în celea două zile a trecerii peste podul catastrofal — să luptă cu o vitejie ne mai pomenită; „Oudinot“ și „Ney“ alungau și treceau prin oastea dușmană, pentru de a ușura trecerea peste râul periculos. Ori unde era vorba de sabie franceză, acolo brațul eroilor viteji știți în lumea mare să luptau ca lei, — și cu toate acestea oastea bravă cu soldații lui Napoleon curajos, s'a reîntors în țara lor așa — precum nici când de altă dată un dușman de al lor.

Cele 3 zile dela „Berezina“ a fost mai grozave și mai înfricoșătoare ca toate cele 5 luni petrecute pe pământul Rusiei. Deși muscalii încunjurau și să fereau de oastea lui Napoleon, însă unde totuși se întâlneau, învingerea era totdeauna a soldaților francezi.

Pentru armata franceză a fost dușmanul cel mai horibil, pământul Rusiei cu zăpadă și jerul vecinic, — acesta a fost care a învins, și a nimicind într'un mod așa de grozav — cu încercarea marelui didactor. A plecat spre drumul său ca un biciu al lui Dumnezeu

și în urma lui veneau dubuind ca un orcan înfricoșat sutele de mii soldați — din toată lumea; a plecat ca un bălaur — și s'a reîntors, ca acela — pe care l'a bătut cu biciul său propriu.

Mai bine de ar fi pierdut de zece-ori lupta, numai să nu fi ajuns o zi — din trecerea peste podul „Berezinei“.

Și astăzi după o sută de ani vedem că pierderea ce l'a ajuns la „Berezina“ — cu toate grozăviile ei, cu scenele tragice au fost ca un deget amenințător al sorții, care să-i servească ca exemplu în trecut și viitor. El nici-când nu știa să-și cruțe soldații.

Și tocmai aceasta era, ce-l făcea așa de biruitor. Dacă după atâtea sute de mii pierderi, cari au murit ca bravi învingători, nu au rămas alta următorilor decât se moară în luptă pierdută. Tot așa era și dacă dădea față cu oastea muscalilor cu deosebire, că nu catastrofa tragică ca la Berezina ci mai încet. Atunci când ar fi ajuns la convingerea, că e mai bine a cruța cu materialul omenesc, — ceea-ce ar fi urmat numai după mai multe încercări pierdute aceasta convingere ar fi pus capăt neastâmpăratului dor de luptă și învingeri, dar totodată ar fi fost și cheia siguranței pentru totdeauna a Dinastiei lui Napoleon pe tronul Franciei. Dar astfel, deja la rîul „Berezina“, — s'a stins steaua marelui brav — și soarta lui era știută.

O jumătate de an, în urmă îl vedem iarăși, de nou în fruntea unei oaste aproape ca ceea cu care plecase spre Rusia — și cad oamenii lui fără milă și înving la „Lützen și Drezda“. Dar ciocnirea dela Lipsca a fost prevestitoarea epocii din urmă al lui Napoleon. Cinci luni în urmă abdice Napoleon de Tron, apoi ce a urmat după „Elba“ acele o sută de zile triumfale, a fost cea din urmă scenă a rolei. Fiecare mare învingător își are „Berezina“ lui, — unde pierderile mari provin din casuri mici și servesc spre ruina proprie a eroilor.

Napoleon a fost mai mult ca erou, — el a fost un om care asemenea nu s'a aflat — deși era une-ori nesățios în învingerile lui.

Ca personalitate a fost pentru istorie cel mai mare și cel mai simpatie întru toate, ființa lui e și astăzi idealizată.

Fără resplată însă, nu rămâne nimic pe lume.

Tradusă de: V. E. R.

Din vieța lui Napoleon.

Vieța și obiceiurile oamenilor mari așa de amănunțit sunt studiate din partea istoricografilor, în cât de abia rămâne ceva nedescoperit de ei. Chiar și cele mai neînsemnate amănunte is descoperite și date la lumină. În particular se referă acestea la Napoleon. Un scriitor modern ne spune acum și ce purtă marele corsican în buzunare.

De pildă, ca orice om avea și el batiste. În fiecare dimineață camelierul îi dădea o batistă curată, pe care vărsa mai întâiu apă de Colonia. Napoleon luă batista o apăsă de buze, apoi își ștergea cu ea fruntea și tâmplele. Batistele marelui împărat erau foarte fine și pe fiecare eră brodată

litera N. Prețul unei bucăți eră 12 franci.

De lucrurile trebuincioase zilnic împăratului se mai ținea o lorgnetă, o bonbonieră și o cutie de tăbac de tras pe nas. Fără de acestea nici odată nu ieșea din casă. Cei din jurul lui, ales servitorii știau exact, ce poartă Napoleon în fiecare buzunar. Și eră destul să-l vadă scotocind zădarnic prin vre-un buzunar, ca să știe ce-i trebuiește.

— Ascultă Dunan — zise într'o zi Napoleon mirat unui servitor, — ești dta fermecător, de ști, ce-mi lipsește?

— Scuzați Sire, am băgat de seamă, că Majestatea Voastră purtați totdeauna batista în buzunarul din stânga, iar cutia cu tăbac în cel din dreapta.

Lorgnetele le cumpără dela un anumit Lerebours, un optician renumit, ce locuia pe Pontneuf. Erau pregătite mai ales din argint aurit și costau 150—200 franci. Deși nu eră așa miop ca frații săi, totuși folosiă lorgneta, căci fără de ea nici nu vedea în depărtare. Dar și altcum, când vorbiă cu cineva, avea datina, ca tot mereu să-și pună lorgneta la ochi.

Bonbonierele lui Napoleon erau cutii mici de cristal ori țâst de broască, încadrate în aur. Pe unele eră și portretul în medailion a cutărei persoane simpatice.

Dozele pentru tăbac de tras pe nas erau de felurite forme și le căpătase ca dar dela Papa, Sultanul, Iosefina ori Maria Lujza, fostele sale soții, sau poate dela mamă-s'a. Lui Napoleon îi plăceau mai ales cele de formă ovală, pentru că pe acestea le putea deschide cu o singură mână, ceea ce pentru el eră foarte important, fiindcă folosiă tăbacul acesta în mare măsură.

Când eră pe câmpul de luptă, intocmai ca și Temistocle, Demostene și Hanibal, aveă la el totdeauna venin. Din 1808 înainte, îl purtă sub cămașa de flanelă, în un săculeț de mătăsa, având mărimea unei alune. Veninul eră în un săculeț de piele și eră pregătit după un recept necunoscut de nime și făcut de Condoret, medicul de curte al marelui împărat. Acest venin eră așa de puternic, încât aveă efect imediat. De prin 1812 Napoleon a început a purtă cu sine ceva venin, pregătit de un anumit Joan, prim chirurg al curții, dar s'a dovedit, că nu e de nici o treabă, fiindcă la 1814 când îl folosi, se dovedî fără efect. Când se duse la armata din Spania, încă se îngriji, ca nu cumva să cadă viu în mâinile dușmanilor. La 1815

după așa numita Belle-Aliance, încă purtă cu el ceva medicină otrăvitoare, pe care o ținea în un buzunar de al pantalonilor. În schimb însă ceas și bani n'aveă Napoleon nici odată. Chiar și dacă se întâmplă să aibă prin vre-un buzunar un ceas, nu se uită la el nici odată. Iar seara când se desbracă, chiar așa-l izbiă de pământ, ca și alte lucruri. Când se întâmplă să fie nervos, sau când se făcea nervos, ceea ce se întâmplă foarte adese, atunci izbiă de pământ și ceas și pălărie și tot, de aceea ceasornicarul și aveă mult de lucru la el. Îi plăceau mai ales ceasurile cari băteau; așa aveă ceasuri de aur cu repetiție, apoi două ceasuri de argint cari băteau. Unul dintre ceasurile acestea, îl dădu pe insula St. Elena contelui Bertrand cu cuvintele: »Chiar bătuse 2 ceasuri după miezul nopții, când i-am dat lui Joubert poruncă să înceapă atacul«.

Când umblă pe undeva și aveă lipsă de bani, cereă dela adjutantul său și dela ori cine ar fi fost cu el. În camerele lui aveă o grămadă de pungulițe cu bani de aur pentru felurite daruri mai ne'nsemnate. Iar când aveă lipsă de sume mai mari, dădea câte un bon pentru cassierul său, ori îl încredință pe adjutantul său, să plătească banii din cassetă s'a privată.

Om original fiind Napoleon, nu-i mirare, că aveă și apucături și obiceiuri originale.

Cornel.

Pe gânduri...

*In marea vecinicii
Se scurg a vremii valuri
Răpind în adâncime
Mărețe idealuri.*

*Și visurile noastre
Sunt clipe risipite,
Născutu-ne-a pământul
Pământul iar ne 'nghite...*

*În dar se sbate mintea
Și se frământă lutul,
Sfârșit au tot acelaș
Săracul și avutul...*

*Pleoapele ostentite
Pe ochi mi-se coboară
Și-o lume de misteruri
Gândirea mă impresioară:*

*Când noaptea se coboară
Cu vâlul ei de vise,
Pe-o clipă țî-se pure
Că cerul se deschise.*

*A lunii plâns și vaer
La tin' nu mai străbate;
Stringându-ți visu 'n brațe
Simți inima-i cum bate.*

*...Ce crudă amăgire!
Căci visu-i vis și trece,
Iar tu rămâni același
Cu suflet trist și rece...*

*Zădarnic cearcă lumea
Cu-a voluptății valurt
Să toarne nemurire
În moarte idealului:*

*Un vis e viața noastră,
Ce undulă ca marea
În groaznice vedenii,
Iar moartea-i: deșteptarea!*

Nicu Fluier

Seara de Crăciun.

după L. Cenner.

Oh! de ar trăi tatăl tău, știu că el te-ar aduce la regulă, zise văduva Emőkei, certându-și pe Vasile, băiatul ei întrecut și sburdalnic. Sunt slabă acum și nu mai înving cu tine. Crești din zi în zi, ca un scaiu pe capul meu. Ești ca un însălbătăcit crești să-mi faci tot rușine și năcaz și... aici n'a mai putut zice nimic, deoarece o năpădiră tusa și lacrimile. După un înec chinuitor, resuflând de nou, își șterse ochii și își netezi părul de pe frunte. După o seurtă pauză continuă: și în sfârșit pe mine mă vei înjura, mă vei blăstăma de nici chiar în groapă nu voiu avea liniște.

Vasile dragă! scumpul meu băiat, ascultă cuvintele mamei tale iubite, și Dumnezeu te va iubi, iar viața ta în viitor va fi cu totul altcum. Nu te însoți cu băieții răi ai vecinilor, ei te duc la tot răul, aceia îți cauzează atâta năcaz!

De câte ori ți-am spus, nu te întovărăși cu ei, dar înzădar! Acum ți-a trebuit asta? Așa că nu! Vezi!... și tusa iarăși îi împedecă graiul.

Pe lângă toată cearta, Vasile nu asculta sfaturile mamei sale. Chiar și acum aștepta numai ocaziunea să o tulsească de acasă și nici n'a isprăvit mamăsa cu tusa și Vasile una două, o tuli pe stradă, iar de aici fugi pe câmp la prietini săi să se joace.

Că pretinii lui îl primesc cu bucurie — e explicabil; doar între ei el era cel mai sprinten și cel mai de viață. Fără Vasile nici nu le succedea jocul, acum încă au sărit în grădina primarului la cireșe. Acesta de multe ori venise să-l părăscă la mamăsa, căci Vasile era acela, care sarea peste îngrăditură, iar din pomi arunca consoților lui cireșele coapte.

Doamne! Doamne! zise mormăind femeia, ce se va alege din băiatul ăsta! Zădarnic îi vorbesc, Dumnezeu îmi vede sufletul, cât de mult mă întristez pentru el și câtă grije îmi cauzează. Sermana de mine!

Sărac bărbatul meu, parcă și acum îl văd cum mi-a legat de inimă îngrigirea fiului său mic: „mamă iubeste-l, iubeste-l și pentru mine, poartă-i de grije dacă voiu muri, ca să se aleagă cu — cu timpul — din el“... și reamintindu-și de soțul ei au năpădit-o lacrimile amare ale văduviei.

Emőkei a fost un econom avut, trăia o viață familiară fericită și se iubeau. Și-a câștigat avuția prin sirguinta sa. A lucrat zilnic, era cruțător din cale afară, pentruca soției și familiei sale să-i asigure un trai sigur și cinstit. Pentru aceea s'a și căsătorit cam târziu, căci era de treizeci și doi de ani, când ceru de soție pe Ileana, fca învățătorului din sat. Inima lui era o adevărată bunătate, pe omul sărac și pe cerșitori nici când nu-i dimittea dela sine, fără

să-i ajute cu cât de puțin. Și când și-a dus acasă pe Ileana, după cum e obiceiul la oamenii bocotani, înainte de toate i-a tâlmăcit obiceiurile casei sale, pe cari le pretinde să le observe și ea, căci i-ar fi spre greutate să se obișnuiască cu lucruri noi, și pe lângă aceea știa bine, că femeia se acimatisează mai ușor în toate. Pe săraci nici odată să nu-i scoți din casă, fără să le da-i ceva cât de puțin. Pe sărac să-l privești ca pe locțiitorul lui Isus, care sub masca cerșitorului a venit la tine să-ți probeze bunătatea inimii. Obiectul dat cerșitorului, nu-i un lucru pierdut, dacă inima ta dă ceva altuia, ai dat lui Dumnezeu, care îți răsplătește însuși. Fiecare crucer și bucată de pâine, îți aduce binecuvântare asupra casei căci cerșitorul mulțumește cerând asupra-ți ajutorul celui de sus. Dar chiar și elemosina încă îți aduce binecuvântare.

Și în adevăr culina ei n'a simțit nici când lipsă. Vara-iarna aveau din belsug ce să mănăce, ba ajungea din destul și altora...

Dumnezeu la binecuvântat și cu un băiat frumos.

Emőkei deja se simțea la culmea fericirii sale.

— Cumetrii spuneau, că seamănă cu tatăl său.

Ce copil frumos...!

Privește-i ochii, sunt vineți ca vioareaua...

Nu ca viorica, ci ca floarea grăului, zise nevasta.

De bucuria lor nici nu mai vorbesc. Vin, cărnaț, și voia bună nu se găta niciodată.

De aici începând, băiatul era totul. Adevărat femeia se plângea: tată, tu deja pe mine nici nu te mai uiți, copilul ți e totul? Să mă iubești și pe mine!

Bine, bine, nu fi jaluză, doar dacă tu nu ai fi, nici el n'ar exista, cum ași putea deci să-mi uit de tine?

Copilul creștea mereu și era sănătos ca macul, roșu ca paprica, semăna mult cu mamă-sa. Era sprinten ca focul. Abia trecuse de trei ani și deja cauza gând mare mamei și tatălui său.

Nici nu știi, de a-i muri ce m'ași face cu băiatul acesta? Dumnezeu să mă ferească...

N'ași putea-o mâna cu el!

Dar ce te mai și superi?

Nu te teme, dacă bunul Dumnezeu voiește și ți-mi ține sănătatea, vom îmbătrâni amândoi în fericire. Și dacă va sosi odată vremea, când Dumnezeu ne va chema la El, Vasile ne va închide pleoapele, el ne va deplânge și tot el ne va și îngropa. Și dacă Dumnezeu ar voi, ca eu să mor mai întâi, fie! voi și atunci rămâneți în grigea Lui. Acela care m'a ajutat pe mine și vouă vă va purta de grige, fie voia Lui.

Cași când iar fi părut rău, că a vorbit, despre faptul, că Dzeu oarecând are să-l cheme la sine.

Vremea trece și tace și în loc de bucurii, de multeori aduce pe neașteptate întristare și năcăz.

Emőkei mergea vesel prin câmp, privea cu indestulare la sămănăturile, cari îi promiteau mult în acest an. Grânele undulau în valuri aurii promițând o roadă ca nici când altădată.

Aici e vremea secerii...

Cântecul de veselie a secerătorilor umplu aerul, filomela se ridică sus, sus în aer și de acolo rivalizează în cântec cu secerătorii voioși. Razele de soare se joacă în strălucirea coasei. Grăul cade în mănunchiuri grele, sub lovitura secerilor, paserile speriate de zăngănitul coaselor se depărtează întristate, pentru că sunt alungate din ascunzișurile lor, unde liniștite își dormeau somnul lin, în fiecare noapte.

Marea de grâne, tăiată o adună în snopi și o așează în cruci. Vântul cald le uscă pentru a putea fi imblătite. Emőkei își cară roada acasă. Încă ar mai fi avut sermanul ceva de lucru și nu s'a cugetat, că nemiloasa soarte îl va ajunge așa de timpuriu. Dimineața, bietul, nu s'a cugetat, că nu va ajunge seara și nici aceea, că el își va părăsi soția credincioasă și copilul iubit...

Carul era încărcat, Emőkei era deasupra lui, — iar un mânz nu voia să plece.

Stăpâne cobori — zise un servitor — nenorocirea te poate ajunge repede. Las, că o să mân eu caii, să nu ne trezim cu ceva pagubă mai mare!

— Doar nu crezi, că mă speriu, dacă mânzul sare de vre-o câteva ori! Animalul e tânăr încă, de vei îmbătrâni, nici tu nu vei fi așa sprinten ca și acum.

Incepe ași mâna caii, dar nici unul nu voi să pornească. Stăpânul și-a pierdut în sfârșit paciința și în mânia lui pocnește una asupra lor cu biciul, pe unul l'a și atins, dar pe celalalt n'a mai avut timp... N'a trebuit mai multe. Caii speriați smâncesc trăsura și o iau de dreptul spre cotitura piezise, spălată de ploaia torențială din săptămâna trecută. Aici ușor s'ar putea periclita cu cai și trăsura cu tot. Emőkei luse simțind pericolul, prinde frânele și mai de scurt și smâncește pentru că să stee locului. Caii inse au fost mai tari, căci în momentul următor Emőkei alunecă de pe paie și cade între cai, ajunge sub roatele carului cari sub povara cea grea îl strivește la minut. Pe când lucrătorii au observat pericolul și au alergat într'acolo, îl aflară mort. Iau adunat membrele, și le-au așezat în trăsura ce s'a răsturnat pe povârnișul pieziș.

— Sermana femeie tocmai așternea masa când un băiat, fugind înainte, ia comunicat vestea tristă.

La început sta înlemnită, privia lung la băiat, nu putea zice un singur cuvânt și se părea că nu-i înțelege vorbele. A stat așa câțva timp mai apoi o cuprinde durerea, își încheașta mâinile, „Sfinte Dumnezeule“ și cade leșinată în mijlocul casei...

Numai cu mare greu au putut să o aducă la sine. Venindu-și în ori își deschide ochii ei mari și vineți, își caută bărbatul, dar el nicăiri.

Pe strade se adună mic și mare, buesc în curte când sosoște și carul cu mortul. Sărmana femeie, îndată ce-l văzu, a căzut asupra lui și l'a acoperit cu lacrimile-i ferbinți.

Pe mort îl coboară, îl duc în casă și-l așază în pat...

Dar ce-i asta?

Doar totuși nu la iubit așa de mult, cum sa cugetat? Se ridică și privește lung la mortul ce sta liniștit pe pat, Mai apoi își ridică în brațe băiatul, ce plângea:

„uite iubitul meu, tatăl tău doarme, privește-l cât e de frumos?“

Il agrăi încet și tot încet vorbi și cu ceialalți: Fiți în liniște, vedeți cum doarme, apoi a ingenunchiat lângă mort și netezindu-i fața albă și palidă și părul, apoi îl sărută desmerdându-l:

Ce frumos ești tu și cât de liniștit ești!

Mai apoi începe să rătă, sare își ridică băiatul și iarăși îl depune...

Cei din jur o priviră cu spaimă, nici unul n'a îndrăsnit să o agrăiască, ori să-i zică ceva, ci povesteau încet între ei:

Biata, e nebună...

Sărmana femeie!

Așa e. Durerea străbătu până în inimă, aceea n'are cuvinte, nici lacrimi, dar ori strivește inima, ori mai înainte de a o strivi îl iea omului mintea.

În casa aceasta sunt doi morți, unul viu și altul mort în realitate. Și ambi au un orfan, pe băiatul cel mic, fericirea lor...

Pe Emőkei l'au înmormântat, însoțit fiind de lacrimile tuturor sătenilor și de plânsul jalea și binecuvântarea săracilor.

* * *

Au trecut săptămâni, au trecut luni deardândul de când au îngropat pe Emőkei.

Pe femeie acum au adus-o din casa nebunilor. S'a vindecat. Dumnezeu i-a redat mintea să-și poată crește copilașul și să-i poarte de grijă.

Zădarnic însă văduva nu-i mai mult nevastica aceea rumenă și vială. Și acum ea e o vie moartă și aceea va și rămânea. Obrazul i-s'a băgat în lăuntru, fața-i e palidă și sufletul încă vine numai pentru că să doarmă în corpul ei istovit. Ochii îi sunt oboșiți și căzuți în lăuntru. Nu merge nicăiri de acasă; unicul drum ce-l face, e cel către cimitir. Acolo cu micul ei copilaș plânge întruna și își recăștigă liniște pe acea glie de pământ rece.

Sănătatea i-se slăbește tot mai mult și spun sătenii, că și ea va merge, nu peste mult, după bărbatul său. Mai mult e în pat sermana. Medicul încă n'are multe speranțe.

Între astfel de împrejurări nu-i mirare, dacă neputându-se ocupa cu băiatul ei, și lăsându-l pe mâna străinilor, cari nu se interesau de soarta lui, copilul deveni neacultător, rău și sburdalnic. — Azi mâne va fi de șase ani și deja mamă-sa nu mai învinge cu el. — Pentru că să dea în el, nu o lăsa sufletul, dacă îl pedepsește mai mult o doare pe dânsa, decât pe băiat.

Astfel creștea băiatul pe jumătate sălbatic. — La lucru n'avea voie, doar încă n'a simțit lipsă. — Din bunul lor au trăit până acum, de viitor nici nu s'a cugetat.

Căile Domnului sunt tănuite. — Averea, pe care tatăl său a câștigat-o, ajunsese în mâni străine, de trăit doar trebuiau să trăiască și sărmana femeie nu putea să lucre, iar Vasile nu avea voie pentru așa ceva. — A crescut ușor și se cugeta și mai ușor. De mamă-sa nu asculta, sfaturile ei nu le primia, ba dacă mamă-sa în Dumineci nu-i dădea parale, să meargă la crismă cu ceialalți ortaci, trata rău cu ea și o amenința, că el părăsește casa și se duce.

— Mamă dă-mi partea, eu merg de aici și mai mult n'ai să-mi mai demânzi.

Copile, iubitul meu copil! zise mamă-sa, nu te grăbi, cugetă-te bine ce-ai vorbit. Iți sunt mamă, îți demând, am dreptul la asta, ba am și datorința. — Pretind deci să mă ascuți. — Singur purtarea ta trândavă, e cauza de imprăștiem așa repede averea câștigată de biet tatăl tău. — Mai bine să-ți stea mîntea la lucru decât la nimicurile ce le spui.

Oh! doar în sfârșit nici eu nu mai sunt copil și rămân pe lângă ce am zis. — Băiatul ajunsese deja stadiul, când mîntea lui era stăpînită de voință. — Atari oameni sunt cei mai nenorociți! căci încăpățînarea le cauzează multe zile triste; vieța lor aproape întotdeauna e numai un chiu și o suferință nesfârșită. — Și aceasta pentru că stăpînirea voinții lor nu o pot extinde și asupra altora, în măsura după cum ar voi dănsii. De aici provine situația nefavorabilă în care ajung. Vieța lor nu e altceva decât o mizerie continuă și o nemulțămire neîncetată.

Așa păți și băiatul Vasile. În societatea prietunilor răi, ajunsese mare și necrescut. — Era îndărătnic și ușuratic la culme. — Pe capul mamei sale era o adevărată suferință!

De câteori l-a sfătuit, de câteori l-a rugat chiar, dar înzădar, băiatul era neînduplecabil. — Dacă îl certa îi intra pe o ureche și îi ieșea pe cealaltă, nu se lipia nimic de el. Ba după ce a crescut mai mare și de cumva mamă-sa îi certa, își lua pălăria și se ducea de acasă.

Mamei lui i-a cauzat multe zile amare și i-a stors multe lacrimi.

Chiar și acum, fiindcă mamă-sa n'a voit să-i dea bani de ajuns pentru o petrecere, a furat doi saci de grâu și i-a vîndut crîșmarului din sat, iar când mama l'a certat pentru fapta asta, ajunsese în situația fiului rătăcit, și-a cerut partea și a voit să se depărteze dela casă.

Stai fiule! Stai Vasile! acuș mă vei deplînge tu în groapa în care mă bagi nu peste mult. — Vieța mi-o scurtezi, simțesc, că slăbesc din zi în zi. Durerea și chinul mă omoară. — Va veni o vreme, încă nu peste mult, când o dojeană de a mea ai primi-o cu plăcere. Dar va fi târziu atunci, căci trupul meu îl vor acoperi bruşii răci ai pămîntului.

Mergi, deci dacă nu te simți bine lângă mamă-ta. — Mergi, cearcă-ți norocul, Dumnezeu să te ajute în calea ta și să-ți recâștigi cât mai curînd mîntea. — Sărmana femeie, era de credința, că mizeria va face doar om din el, după ce slăbiciunea ei n'a putut. — Puținii bănușori ce i-a mai avut i-a dat lui; inima ei bună nu a lăsat-o să nu îi dea.

* * *

Fulgii de nea cad într'una. Drumurile le-a astupat fieușul, totul e trist în zarea îndepărtată. — Se vede, că înșasă natura a voit ca în seara sfîntă a Crăciunului să rețină pe tot omul la căminul său. Nici acela să nu se depărteze, care ar avea ceva de lucru ci să se pregătească pentru seara cea sfîntă a Nașterii Domnului.

— Deja se întunecă. Obiectele își îmbracă haina nouă, și de departe în zarea pe jumătate întunecată, par ca niște figuri, de cari omul se spărie ușor. — Se apropie

timpul, la care atâtea inimi fericite se cugetă cu multă bucurie.

Omenimea veselă se gândia deja cu zile mai înainte la acest moment înălțător. — Această e ziua de bucurie a creștinilor, e sîrbătoarea familiară a omenimii. — Fără deosebire de religie o serbează tot omul și ține mult la ea. La câte inimi nu le cauzează bucurie și cător oameni nu le produce o deosebită satisfacție sufletească.

Soartea însă mai are și alții fii, pe cari îi urmărește, sau îi cearcă, îi pedepsește, ori le satisface dorințele, pe alții însă îi lipsește de bucuria frumoasă a sîrbătorii acesteia familiare și sfînte. — Aceia, cari n'au casă, n'au cât se îmbruce odată; cari n'au tată și mamă, nu-i cine să-i desmerde și cine să-i ocrotească cu iubirea lor dulce. — Aceștia sărmani neputincioși simțesc îndoit lovitura tirană a sorții; cu îndoită durere simțesc în această zi mîna dușmană a destinului, în fața căruia îi apar ca nește păpuși neputincioase. — Unii se bucură în această zi sfîntă, alții n'au unde să-și plece capul, n'au o bucată de pâine, cu care să-și stîmpere foamea. — Și pe lângă aceea oamenii sunt așa de fără inimă, n'au nici o compătimire, nici o durere față de cei săraci. — Doar le cade încă greu, ca cineva să cerșească în această zi sfîntă și se simțesc rău când cineva le conturbă bucuria și fericirea de care sunt cuprinși în această zi mare.

Căile Domnului sunt neexplicabile.

— Pe drumul de țară, prin zăpada ce ajungea până la genunchi rătăcea încet un biet călător. Trebuie că vine de departe sărmanul, căci îmbrăcămîntea și încălțămîntele îi erau zdrobite cu totul. — Nu odată s'a oprit în mijlocul drumului și își infunda sdrênțele în încălțămîntele sparte pentru ca să mai poată face câțiva pași prin zăpada, ce-i intrase deja până la piele. — Vîntul îi sufla cu furie omătul în față, ca și când și-ar bate joc de el și ca și cum ar ști, că de nefericitul ăsta n'are să se teamă.

— Hei! multă vreme a trecut de când am umblat prin aceste locuri, suspină călătorul.

E grea soartea, grea zău, dar am meritat-o.

Sărmana mea mamă! zise în sine călătorul, oare mai trăiește? Sunt șapte ani de când am părăsit-o, am fost un băiat necrescut, credeam că eu sunt totul și numai acum văd, că n'am fost chiar nimic.

Mamă!... Da!... Dar de a murit și moartea i-am cauzat-o eu!

L-a cuprins o întristare de necrezut. Capul îi ameușe și pămîntul a început să se învîrtă cu dînsul...

Dumnezeule îndură-te spre mine!

Deși prin cap îi treceau multe gânduri și cu toate, că durerile îi slăbiseră, nu se odihnește, din motiv, ca să-și ajungă cât mai iute scopul.

Călătorul, nici nu trebuie să mai spun, era bietul Vasile, care lăsînd pe mamă-sa fără nici un sprijin, s'a dus în lumea largă, să caute o soartă mai bună, de cum avuse acasă.

El umblase prin țări îndepărtate, banii i-s'au gătat repede și împreună cu ei și vieța lui fără gânduri. — Incepu să simțiască, ceea ce până acuma nu simțise încă: foamea și mizeria. — Pe pămîntul îndepărtat se să se facă și la cine

să se întoarcă? Măestrie n'a învățat și lucrul nu i-a plăcut nici când! — Dar lipsa și mizeria era un mare tiran, nu cunoaște privilegiu și nu face excepție cu nime; în sfârșit și Vasile trebuia să mînce, a intrat deci servitor la o moară unde căra sacii cu o teleagă. — Pentru cât n'ar fi dat acum, dacă odată ar fi ascultat cuvintele mamei sale. — S'ar și reîntoarce, dar se genează, îi rușine și nu cutează să se reîntoarcă. — Dar unde să și meargă! Doar în satul lui nu numai oamenii, ci chiar și copiii l-ar arăta cu degetul. — Se trudia și lucra de dimineața până seara, dar fără nici un rezultat, căci munca lui n'avea nici un rezultat. — Atât însă n'a fost destul. — S'a trezit în el și conștiința, care vecinic îi muștra pentru păcatele, ce le-a făcut. — În somn încă vedea totdeauna, chipul bolnav și palid al mamei sale și aceasta încă îi neliniștea mult. — Nu avea deci nici o liniște. L-a cuprins dorul să-și revadă pe mamă-sa, ori dacă nu o va afla în vieța, va merge cel puțin la mormîntul ei, să-și ceară iertare.

Deja se apropia de sat, căci vedea de departe licărirea slabă a luminilor de său.

Da, e acesta, îl recunoaște. Acesta e satul în care a petrecut atîția ani frumoși, aici și-a petrecut el anii copilăriei sale plătute.

Acolo e cimiterul, aproape de poarta căruia e mormîntul iubitului său tată. Ar intra înlăuntru, dar îi e frică să nu afle și crucea mamei sale lângă cea a părintelui său.

Ajunge în sat, inima îi bate tare, se teme, privește în dreapta și în stînga, oare nu-l recunoaște cineva și nu-i aude bătaia tremurătoare a inimei lui...

Acolo e!

Casa aceea din colț!

Acolo e casa lui, în care s'a născut!

Se oprește.

Privește mereu în întunec, ca și când ar voi să recunoască ceva.

Uite! Și ochii lui Vasile clipeșc încet.

Uită oboseala, și-a uitat, că de ieri n'a luat o bucătură în gură.

Fereasta e luminată.

Înainte deci, acolo va fi iubita lui mamă, va fi desigur acolo și îl va deplînge și nici nu va socoti în gîndul său, că seara de Crăciun îi va readuce pe fiul ei.

În vîrful degetelor se apropie de pereți, apoi merge lângă fereastă, se ridică și privește înlăuntru.

Sfînte Dumnezeule!... Ce-i aceasta?

Obrazul lui Vasile deveni palid, pe frunte l'au cuprins sudorile. Pe mîșuța din odaie era un pom de Crăciun, luminat frumos, așa cum avuse și el odată. În apropierea aceluia era un om înalt și slab, lângă dînsul o nevăstuță blondină și frumușică cu doi copilași, cari priveau îngîndurați la obiectele felurite, încărcate pe pom. Aceste le-a adus lor micul Isus. Mîinile lor erau pregătite pentru rugăciune și recitau încet: „...și ne iartă nouă păcatele“.

Vasile suspină amar, își împreună și el mîinile: „...Și ne iartă nouă...“ și în durerea sufletului său căzu sub fereastă.

Sermanul credea, că mama lui e deja moartă. În casa lor locuesc deja streini.

Din nebagare de seamă, cu cărja ce o avea la dînsul sparse un ochiu la fereastă. Cei din casă ies repede și spre marea lor mirare observă pe un biet călător.

„Un om sărac“, îl compătiveau, „poate e flămând, sau îi frig, doar uite e și zdrențos și dagetele picioarelor îi ies prin încălțăminte!“ Il duc în culină, îl freacă cu zăpadă și îi poartă de grije. Vasile își revine în fire, apoi îi dau ceva de îmbucac. Venidu-și în ori primele cuvinte rostite îi sunt: „Sermana mea mamă“ și începe a plânge cu hohot.

Stăpânul casei îl urmărește cu atențiune, stăruiește cine-i? Știind că e fiul văduvei Emőkei, a fost în clar cu situația.

Iubite, acum înțeleg totul. Ești fiul văduvei Emőkei, care te credea pierdut deja de mult și de atunci te deplânge într'una. Mângâie-te, mama ta trăiește și azi, dar nu cred că va duce-o mult, acum încă zace, e grav bolnavă, o îngrijesc nepoții ei.

Eu am luat casa numai în arândă, iar ea șade dincolo la fratele ei.

Era o bucurie și o deosebită satisfacție să vezi acum se înviora băiatul pe fește ce minut. Ochiul și i-a deschis, a suspinat una lungă, bine știind că a scăpat de situația nefericită în care se afla până acum.

Și trăește sermana de ea?

Bunul Dumnezeu totuși m'a învrednicit să o găsesc încă în viață.

Pentru aceea, fie numele Lui binecuvântat întotdeauna!

Oh scumpa mea mamă, nu te voi mai părăsi nici-când în viață. Vei mai avea tu și zile fericite.

Mulțumind apoi de buna primire, a rugat pe stăpân să-l conducă la mamă-sa. Sermana femeie, desigur că ea încă n'a avut o seară de Crăciun mai veselă decât cea de azi. Cu dragostea mare a ei de mamă și-a îmbrățișat băiatul, care căzu în genunchi înaintea ei și cerându-și iertare îi promise, că în viitor cu ajutorul lui Dumnezeu, va fi așa un om harnic precum a fost odinioară tatăl-său. Plânseseră amândoi lacrimi de bucurie și povestiră din vremile trecute, aproape până de cătră ziua.

Vasile, și-a și ținut cuvântul. A devenit omul cel mai cinstit în tot satul. Incetul cu incetul, pământurile tatălui-său vândute pe rând, le-a rescumpărat și le-a lucrat însuși. Dumnezeu i-a și remunerat eboseala, căci a devenit cel dintâiu bocotan în sat, iar mamă-sa și-a trăit ferice zilele bătrâneții, în jurul copilului ei, desmerdându-și nepoții sei iubiti.

Trad. de prof.: Aurel B. Gajia.

O mică neînțelegere.

Farsă într'un act de Gondinet, tradusă de diletanții din Blaj. *)

PERSOANELE:

De Lussan André, medic.
Cecil, nevasta lui.
Camille, unchiul lui André.
Nanette, camerieră.

Se petrece în Paris.

Odae frumos mobilată. În dreapta masă de scris, cu cărți, hârtii și călămar. Lângă masă coș de hârtii. În stânga fereastră, pe o măsuță oale cu flori și o colivie în care este un canar. Tor în stânga o măsuță mai mică, cu câteva scaune. În fundul scenei un dulap mai mic. Trei uși: în dreapta, în stânga și în mijloc.

*) S'a jucat în Blaj la 22 Decembrie 1912, la serata Academiei populare.

Scena I.

André (Scrie la birou).

Nanette (ordinează prin odaie, șterge praful).

Nanette (a parte) În sfârșit am făcut rânduală! Ei, dacă n'ași avea atâta răbdare și de nu mi-ar fi milă de tânăra noastră păreche... (lovește masa) Vai de mine! Era să răstorn toate nimicurile acestea. Dar cum de se mișcă masa asta într'atâta! (O togmește.)

André (lasă scrisul nerăbdător) Ce-i, nu mai gați odată! Acuși mi te sui în cap,

Nanette. Bine, bine dle doctor. Stai numai liniștit. Fi pe pace.

André. N'ai putea isprăvi lucrul asta când nu-s acasă?

Nanette. Domnule doctor Vă rog lăsați-mă în pace! Am măturat înainte de a Vă scula, iar acum șterg praful. Cucoana așa neorânduală mi-a făcut chiar ieri, încât nu știu zău cine le-ar mai putea pune în rând. Dar aci sunt în sfârșit toate... toate la loc.

André (privind în jur) Toate la loc... Dar până când vor rămânea?

Cecil (din odaia vecină din dreapta) Nanette!

Nanette. Poftim cucoană!

C. Nu găsesc cheia dulapului.

N. (La o parte) Ca de obicei. (Tare) O caut în dată (vrea să iese).

A. Roagă pe cucoana în numele meu să grăbească cu toaleta, pentru că unchiul sosește cu trenul de dimineață.

N. (La o parte). Bravo! Și unchiul asta o să fie o nouă pacoste pe capul meu. O să am cu unul mai mult, când nici pe ăștia doi nu-i pot mulțumi. Ei, de n'aș avea atâta răbdare creștinească!

C. Ei, unde stai Nanette!? Nu afli cheia nicăiri!

N. Indată V'o găsesc eu cucoană! (La o parte). Sunt grozavi boierii din ziua de astăzi! Ei cred, că Dumnezeu a făcut servitorii anume ca să-i servească pe ei, să le implinească toțe capriciile! (lasă încet în dreapta).

Scena II.

A. (Singur, termină scrisul). Așa vezi! Cu notițele acestea am terminat lucrarea. Multe nopți nedormite am jertfit, dar cred, că voi folosi științei medicale, și n'o să întârzie recunoștința. (Se ridică). Ce frumoasă rânduală. Ce drăguț sunt aranjate acum toate! Imi vine în minte camera mea de burlac, unde și cea mai mică bu-

cățică de hârtie își avea locul ei. Dar las, că vine ea, nevastă-mea și se năpustește asupra lor și așa mi-le vântură toate de, Doamne ferește! Cum poate întuneca un singur cusur, toate calitățile bune ale scumpei mele Cecil (Își aranjează scrisorile). Da ce-mi bat atâta capul cu lucrul ăsta, când nici așa nu-l pot schimba (privește orologiul). M'așteaptă pacienții. Regret, că nu pot fi acasă când sosește unchiul, dar... datorința înainte de toate! (la pălăria gata de plecare, și privește în jur). Cum va fi odaia asta când mă re'ntorc! (lasă prin mijloc).

Scena III.

Cecil, Nanette.

C. (Vine din dreapta, foarte frumos frizată. Poartă o rochie admirabilă, și în loc de bluză un matineu). Tac! N'ai să-mi faci nici o observare! Tu porți toată vina! Tu! Tu! Și numai tu!

N. Dar cucoană mă rog... Doamne Doamne... Toate le imprăștiași și pe urmă eu să le scot din fundul pământului!

C. Natural! Pentruce te țin eu aci?!

N. Bine, să aibă cucoana dreptate. Azi n'aș vrea să mă supăr.

C. (Care a imprăștiat într'aceasta toate). Nu-mi pot închipui unde să fie cheia aceea!

N. Mai bine ar fi să chiem un mecanic. Cucoana și-ar putea încă-i aranja toaleta.

C. Ce nu sunt eu îmbrăcată destul de bine. Pentruce să ne mai facem atunci năcaz de prisos. Ieri am aruncat multe nimicuri și hârtiute în coșul de hârtii. Poate voi fi scăpat acolo cheile. (Aruncă întreg conținutul coșului în mijlocul odăii, roscolindu-l cu piciorul). Nu-i nici aici! Nu-i nicăiri!

N. Pentru Dumnezeu cucoană, ce mi-ați făcut iarăși!

C. Rogu-te nu țipa.

N. Acum să mătur din nou?! Și asta până-i lumea să meargă tot așa!?

C. Pentru astfel de nimicuri nu trebuie să strigi indată în gura mare! (se duce la flori).

N. (La o parte). Nimicuri! Aștea pentru ea sunt nimicuri! Mi-ar plăcea să știu ce s'alege de ăștia dacă mi-oi pierde cândva răbdarea și io-i părăsesc! (lasă prin mijloc).

(Va urma.)